

BIDRAG TILL  
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

---

**III) Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser.** Ny följd.

---

LANDSHÖFDINGE-EMBETETS

UTI

BLEKINGE LÄN

UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE

FÖR ÅREN

**1856—1860.**

---

**1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.**

Blekinge län, innefattande provinsen Blekinge, intager med omgifvande skärgård en *yta* af 26,04 kvadratmil, hvaraf 1,04 kvadratmil utgör sjöar och vattendrag. Länets *gränser* mot Skåne och Småland hafva under perioden ej undergått någon förändring.

I *kyrkligt* hänseende var länet vid periodens slut indeladt i 30 kyrkosocknar med ett kapell-lag å landet samt tre stadsförsamlingar jemte Carlskrona Amiralitets-församling, utgörande, tillsammans med Näsums socken i Skåne, 21 pastorater samt 3 prosterier eller kontrakter, allt tillhörande Lunds stift. Öljuhults, till Hoby socken hörande kapell-lag, har enligt Kongl. Bref den 19 Januari 1856 blifvit annexförsamling till Hoby pastorat. Vid näst inträffande pastorsledigheter skola af nuvarande pastorater Carlshamns och Asarums äfvensom Jemshögs och Näsums delas i två pastorater hvartdera, det förra enligt Kongl. Bref den 16 Mars 1860 och det senare enligt Kongl. Bref den 12 Maj 1857. Ett väckt förslag om Jemshögs sockens delning i två socknar, var vid periodens slut beroende på Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning.

I *judicielt, kameralt* samt öfriga *administrativa* hänseenden är länet deladt i fyra *härader*, hvartdera utgörande en *domsaga* och ett *tingslag*, samt i två *fögderier*, nio *länsmansdistrikt*, två *Provinsial-läkaredistrikt* och tre *tullkammare-distrikt*.

Med afseende på bergshandteringen tillhör länet 9:de *Bergmästare-distriktet*, och i *militäriskt* hänseende innefattar det 6 Båtsmanskompanier med tillsammans 1,500 indelnings- och 27 roteringsbåtsmän.

Länets tre *städer*, Carlskrona, Carlshamn och Sölvesborg hafva alla egen jurisdiktion jemte stapelstadsrätt, och dess *köpingar*, Ronneby och Christianopel, lyda i afseende på handel och handtverk under Carlskrona, der köpingarnes handlande och handtverkare hafva borgarerätt, men i öfrigt under landsrätt.

## INLEDNING

### TILL

**Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.**

**Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.**

**Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.**

**Berättelserna består av två avdelningar.**

**Första avdelning består av följande rubriker:**

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

**Andra avdelning är en tabellbilaga.**

**Statistiska centralbyrån samlar in och utger ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.**

### **Föregångare:**

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

## Innehållsförteckning.

|                                                                                                            | Sid.   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| <b>Underdånig berättelse</b> .....                                                                         | 1-31.  |
| 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.....                                                 | 1.     |
| 2. Innevånare.....                                                                                         | 2.     |
| 3. Näringar.....                                                                                           | 3.     |
| Tab. Litt. A. Handelspriser å säd.....                                                                     | 4.     |
| Tab. Litt. B. Handelspriser å ladugårdsprodukter.....                                                      | 5.     |
| Tab. Litt. C. Dagsverkspriser för jordbruksarbetare.....                                                   | 6.     |
| Tab. Litt. D. Exporterade skogsprodukter.....                                                              | 7.     |
| Tab. Litt. E. Handelspriser å skogsprodukter.....                                                          | 8.     |
| 4. Kommunikationsanstalter och varubyten.....                                                              | 12.    |
| 5. Kameralförhållanden.....                                                                                | 16.    |
| Tab. Litt. F. Kommunal-utskylder, häradsvis utgående.....                                                  | 17.    |
| Tab. Litt. G. Bidrag till folkskolan.....                                                                  | 18.    |
| Tab. Litt. H. Städernas intrader.....                                                                      | 19.    |
| Tab. Litt. I. Inlutne medel för kommunala behof.....                                                       | 19.    |
| 6. Politi.....                                                                                             | 20.    |
| Tab. Litt. K. Antal inskrifne och utexaminerade elever vid<br>Navigationsskolan i Carlshamn.....           | 21.    |
| Tab. Litt. L. Brandstodsföreningar.....                                                                    | 25.    |
| Tab. Litt. M. Antal sängplatser samt inkomster och utgifter vid de<br>civila sjukhusen.....                | 28.    |
| Tab. Litt. N. Brunns- och badgästernas antal vid Ronneby samt<br>inrättningens inkomster och utgifter..... | 29.    |
| <b>Tabellbilagor</b> .....                                                                                 | 32-38. |
| Tab. N:o 1. Folkmängd.....                                                                                 | 32.    |
| Tab. N:o 2. Jordbruk.....                                                                                  | 32.    |
| Tab. N:o 3. Boskapsskötsel.....                                                                            | 33.    |
| Tab. N:o 4. Skogshushållning.....                                                                          | 33.    |
| Tab. N:o 5. Dödade rofdjur.....                                                                            | 33.    |
| Tab. N:o 6. Af rofdjur dödade husdjur.....                                                                 | 33.    |
| Tab. N:o 7. Grufvor, bergverk, bruk, fabriker och<br>manufakturinrättningar samt handtverkerier.....       | 34.    |
| Tab. N:o 8. Allmänna vägar, gästgifverier och skjutsning, 1856-1860..                                      | 35.    |
| Tab. N:o 9. Sjöfart och handel, år 1860.....                                                               | 35.    |
| Tab. N:o 10. Hemman och jordlägenheter å landet, tomter och jordar i<br>städerna m. m. år 1860.....        | 36.    |
| Tab. N:o 11. Laga skiften åren 1856-1860.....                                                              | 37.    |
| Tab. N:o 12. Sparbanker.....                                                                               | 37.    |
| Tab. N:o 13. Fattigvården.....                                                                             | 38.    |



BIDRAG TILL  
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

---

**III) Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser.** Ny följd.

---

LANDSHÖFDINGE-EMBETETS

UTI

BLEKINGE LÄN

UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE

FÖR ÅREN

**1856—1860.**

---

**1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.**

Blekinge län, innefattande provinsen Blekinge, intager med omgifvande skärgård en *yta* af 26,04 kvadratmil, hvaraf 1,04 kvadratmil utgör sjöar och vattendrag. Länets *gränser* mot Skåne och Småland hafva under perioden ej undergått någon förändring.

I *kyrkligt* hänseende var länet vid periodens slut indeladt i 30 kyrkosocknar med ett kapell-lag å landet samt tre stadsförsamlingar jemte Carlskrona Amiralitets-församling, utgörande, tillsammans med Näsums socken i Skåne, 21 pastorater samt 3 prosterier eller kontrakter, allt tillhörande Lunds stift. Öljuhults, till Hoby socken hörande kapell-lag, har enligt Kongl. Bref den 19 Januari 1856 blifvit annexförsamling till Hoby pastorat. Vid näst inträffande pastorsledigheter skola af nuvarande pastorater Carlshamns och Asarums äfvensom Jemshögs och Näsums delas i två pastorater hvartdera, det förra enligt Kongl. Bref den 16 Mars 1860 och det senare enligt Kongl. Bref den 12 Maj 1857. Ett väckt förslag om Jemshögs sockens delning i två socknar, var vid periodens slut beroende på Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning.

I *judicielt, kameralt* samt öfriga *administrativa* hänseenden är länet deladt i fyra *härader*, hvartdera utgörande en *domsaga* och ett *tingslag*, samt i två *fögderier*, nio *länsmansdistrikt*, två *Provinsial-läkaredistrikt* och tre *tullkammare-distrikt*.

Med afseende på bergshandteringen tillhör länet 9:de *Bergmästare-distriktet*, och i *militäriskt* hänseende innefattar det 6 Båtsmanskompanier med tillsammans 1,500 indelnings- och 27 roteringsbåtsmän.

Länets tre *städer*, Carlskrona, Carlshamn och Sölvesborg hafva alla egen jurisdiktion jemte stapelstadsrätt, och dess *köpingar*, Ronneby och Christianopel, lyda i afseende på handel och handtverk under Carlskrona, der köpingarnes handlande och handtverkare hafva borgarerätt, men i öfrigt under landsrätt.

Vid periodens slut qvarstodo de vid dess början befintliga *oregelbundenheter i den administrativa indelningen*, bestående deri att  $1\frac{1}{2}$  mantal af Sölvesborgs socken tillhöra Willands härad af Christianstads län, men återstoden af socknen  $7\frac{3}{8}$  mantal, Listers härad af Blekinge län, samt att  $6\frac{1}{4}$  mantal af Mörrums socken lyda till Bräkne, men öfriga delen af samma socken,  $37\frac{3}{4}$  mantal till Listers härad.

Af de rörande länet offentliggjorda *Karteverk* förtjena följande att anmärkas, nemligen: karta öfver Jönköpings, Kronobergs och Blekinge höfdingedömen, utgifven år 1809 af Friherre S. G. Hermelin och författad af C. P. Hällström; karta öfver Blekings höfdingedöme, författad och utgifven år 1823 af P. E. Aspegren; två kartor öfver Blekinge, utgifne af Topografiska korpsen, den ena 1846 och den andra 1848; kartor öfver städerna Carlskrona, Carlshamn och Sölvesborg med dertill lydande egor, af Gustaf Ljunggren, utgifne öfver Carlskrona år 1855 och öfver de båda andra städerna 1854. Det så kallade *Socknekarteverket* eller ekonomiska karteverket har hittills endast omfattat sex af länets socknar, nemligen Christianopels, Listerby, Hjortsberga, Mörrums, Elleholms och Mjellby, men ingen af de upprättade socknekartorne har blifvit af trycket utgifven.

Förutom den af länets Hushållningssällskap utgifna tidskriften, *Ekonomisk Kvartalsskrift för Blekinge län*, hafva under perioden inga andra arbeten rörande länet utkommit än följande: Beskrifning öfver Christianopels socken af Karl Sylvé, 1857; Några upplysningar rörande folkspråket i Bleking, akademisk afhandling, af K. R. Cimmerdahl, 1859; och Ronneby, dess helsokällor och bad, af Doctor A. F. Hellman 1860.

I afseende på länets *naturbeskaffenhet* i allmänhet är intet att tillägga vid innehållet af förutgångne berättelser.

## 2. Innevånare.

Tab. N:o 1. För *folkmängden*, så väl enligt husförhörlängderna den 31 December hvarje år, som äfven enligt mantalslängderna, samt för antalet af dem, som på grund af minderårighet eller af annan anledning varit fria från mantalspenningar och skyddsafgift, och för utskrifningsmanskapet redogöres i tabellen N:o 1. Af den, enligt mantalslängderna, år 1860 å landsbygden befintliga folkmängd belöpte sig 51,954 personer å Östra och Medelstads samt 43,002 å Bräkne och Listers häraders fögderi.

Orsaken dertill att folkmängden, som, enligt hvad tabellen utvisar, alla åren varit i stigande inom länet i sin helhet, år 1857 aftagit i Carlshamn och jemförelsevis obetydligt ökats å landsbygden, är utan tvifvel att återfinna i en större dödlighet till följd af cholerans härjningar samma år i nämnde stad och åtskilliga delar af länets landsort. Under denna period hafva icke, på sätt under föregående perioden var förhållandet, *utflyttningar* till främmande länder i någon märklig grad inverkat på folkmängden, ty, så vidt passjournalerna utvisa, hafva endast 103 personer utflyttat, af hvilka 64 till Norra Amerika, 35 till Danmark, 3 till Tyskland och 1 till England.

Några *schismatiska rörelser*, som medfört bildande af särskilda församlingar, hafva ej förekommit.

*Byggnadssättet* har icke undergått någon märkbar förändring med hänsigt till tillgången på förr vanligt byggnadsmateriel, utan bygges på landet fortfarande nästan uteslutande af träd; men måhända användes en ökad omsorg vid byggnadernas uppförande. Så väl boningshus som ladugårdar göras rymliga, de förra ofta vida utöfver behovet och i två våningar, samt äfven med beräkning på prydlighet, bekvämlighet och, hvad särskildt ladugårdarne angår, ändamålsenlighet i afseende på vädervexling, rengöring m. m.

Den så kallade *Blekingsdräkten* kommer mer och mer ur bruk och begagnas i sin ursprungliga form nästan endast i länets mellersta del. Klädedräkten förändras äfven på det sätt, att de hemväfda tygen, vadmal och så kalladt värken, utbytas mot fabriksväfnader, särdeles i närheten af städer och köpingar, och bland den förmögnare allmogen, hvilkens klädsel, ofta bestående af finare kläde och andra dyrbara tyger, är mycket kostsamare än tillföre.

Af födoämnen äro bröd, potates och sill, samt i vissa trakter fisk och dernäst fläsk de allmännast begagnade bland den arbetande klassen, hvilken till dryck använder sur mjölk, tjernmjölk, maltdrycker af öl och dricka, jemte kaffe. Den i bättre vilkor stadda delen af befolkningen begagnar samma födoämnen jemte åtskilliga andra, såsom kött, ägg m. m.

Det dagliga bruket af bränvin har nästan helt och hållet upphört; men deremot berusa sig många vid färder till och från städer och köpingar, af hvilken omständighet den med förhållandet obekante lätt nog låter förleda sig till den förhastade slutsats, att missbruket af bränvin icke aftagit. Bruket af öl, synnerligen Bäjerskt, är deremot i starkt tilltagande, större än som är önskligt.

Omtanken för renlighet och bekvämlighet bland allmogen af alla klasser, så väl hvad angår bostäder och deras närmaste omgifning, som äfven i öfrigt är ganska stor och i tilltagande. Bostäderna, hvilka i allmänhet hafva ett inbjudande utseende, äro hos den förmögnare allmogen ofta försedda med öfverflödigt dyrbara möbler och prydnader.

Någon anmärkningsvärd håg för folknöjen förefinnes ej, sedan dans, ett förr begärligt folknöje, såsom sådant nästan upphört. Deremot har begäret efter god och nyttig läsning allt mera tilltagit och under periodens senare år föranledt bildandet af *Socknebibliothek* inom åtskilliga socknar, hvartill länets Hushållningssällskap i sin mån medverkat genom sitt år 1860 fattade beslut att till inköp af böcker i landthushållningen och dithörande ämnen lemna 30 Rdr för hvarje socknebibliothek. Vid periodens slut funnos fjorton sådane af 20 till 312 band hvarterdera, förutom det i Carlskrona befintliga Läselskaps och dervarande Bildningscirkels boksamlingar. Inom ytterligare fyra socknar var början gjord med bildandet af socknebibliothek. De flesta bibliotheken äro bildade och underhållas genom frivilliga sammanskott och gåfvor i böcker; till de öfriga deremot hafva församlingarne anvisat medel, dels att årligen utgå efter grunden för omröstning å socknestämma, dels af deras andel i afgifterna för försäljningen af bränvin, eller af andra tillgångar. Bibliotheken hafva i allmänhet varit flitigt anlitade, äfven der utlåningen skett emot någon afgift.

Vid periodens slut funnos ej andra föreningar till *öfning i vapens bruk* än länets Skyttsällskap och Skjutföreningen i Carlshamn, hvilka båda hafva till ändamål att befrämja färdigheten att skjuta med kula. Skyttsällskapet har sina sammankomster och skottbana vid Ronneby. Den senare hålles öppen minst tre dagar i veckan under tiden från den 16 Juni till den 1 Augusti och är flitigt begagnad.

En för flera år sedan i Carlskrona inrättad så kallad Bildningscirkel, organiserad i likhet med de dylika föreningar, som funnits i Stockholm och flere andra städer, och med enahanda ändamål, fortfar ännu och omfattas med oförminskadt intresse.

### 3. Näringar.

Jordbruket utgör, i förening med boskapsskötseln, länets hufvudnäring, i jemförelse hvarmed alla andra näringar äro af underordnad betydelse. Ehuru åkerjorden på de flesta ställen genom berg och stenbundna höjder är söndersplittrad i små delar, belönas dock rikligen den möda, som derpå nedlägges, till följd af jordens beskaffenhet och ett för vextligheten gynnsamt klimat. Hågen för jordbrukets förbättring visar sig ock med hvarje år lifligare i flere rigtningar, såsom införande af förmånligare brukningssätt, redskap och foderväxter, åkrarnes befriande från sten, en bättre afdikning, för hvilken å några herregårdar täckta diken begagnas, samt uppodling af kärr, mossar och stenbunden mark. Å andra sidan kan deremot ej förbises, att omsorgen för ladugårdsskötseln, odlingen af foderväxter och anskaffande af gödningsämnen i allmänhet icke går i jemnbredd med odlingsfliten, till följd hvaraf jordens växtkraft flerstädes förminskas, på samma gång brukningskostnaden med den öppna jordens förökande jemväl tilltager. Den inom länet starkt drifna bränvinsbränninngen och deraf föranledda vidsträckta odling af potates hafva äfven i åtskilliga trakter gifvit jordbruket en ofördelaktig rigtning. Åt ladugårdsskötseln egnas i vissa trakter allt större uppmärksamhet och omtanka.

Å de flesta större gårdar och äfven på en och annan mindre i närheten af städerna har den gjort stora framsteg, men i allmänhet befinner den sig ännu på en låg ståndpunkt, helst kreaturens antal står i stort missförhållande till fodertillgångarne, så att utfodringen blifver allt för knapp.

Innan en mera detaljerad redogörelse för jordbruk och boskapsskötsel meddelas, torde den anmärkning böra förutskickas, att, ehuru fullt tillförlitliga statistiska uppgifter rörande dessa ämnen svårigen kunna erhållas på jordbrukets närvarande ståndpunkt, synnerligen som flertalet af jordbrukare icke ens i afseende på sin egen jord och dess afkastning kan meddela bestämd upplysning om de förhållanden, för hvilka i jordbruksstatistiken bör redogöras, har likväl länets Hushållnings-sällskap, genom insamlande af uppgifter i vissa afseenden för hela perioden och i andra för år 1860 från länets alla delar och dessa uppgifters granskning genom Hushållnings-Nämnderna, eller särskilde sakkunnige personer i orterna, sökt bereda så tillförlitliga upplysningar om jordbruk och boskapsskötsel, som under närvarande förhållanden kunnat vinnas; och är den redogörelse, som här nedan meddelas, hufvudsakligen grundad på de genom Hushållnings-sällskapet sålunda insamlade uppgifter.

Geometrisk *tunnlandstalet* af den odlade jorden utgjorde vid periodens slut 66,610 och af den naturliga ängen 43,017 tunnland.

Åkerjorden, i allmänhet af medelmåttig beskaffenhet, brukas allmännast i *tredingsbruk*, men äfven andra brukningssätt följas. Förhållandet de olika brukningssätten emellan kan antagas vara, att medan tredingsbruket begagnas å  $\frac{1}{3}$ -delar, så följes vaxelbruk å  $\frac{1}{5}$ -del och andra reguliera brukningssätt å  $\frac{1}{5}$ -del, men deremot ingen bestämd växtföljd å öfriga  $\frac{1}{3}$ -delar.

Tabb. N:o 2 o. 3. Årliga utsädet på tunnland, vidden af åkerjord, använd till odling, årliga behovet till utsäde, skörden, uppskattad i korntal af utsädet och med dettas afdrag, samt årliga förbrukningen enligt i medeltal beräknadt behof för hvar person, allt af hvarje särskildt hufvudsakligt sädesslag, anses hafva varit hvad i bilagde tabell N:o 2 är uppgifvet. Vinterfödda kreatur 1860—1861 äro likaledes uppgifna i tab. N:o 3.

Enligt dessa uppgifter skulle hela *skörden*, efter afdrag af utsädet, år 1860 hafva uppgått till 8,400 tunnor hvete, 95,220 tunnor råg, 37,380 tunnor korn, 44,700 tunnor hafre, 5,280 tunnor blandsäd, 1,500 tunnor trindsäd och 342,600 tunnor potates, samt förbrukningen till föda åt befolkningen, upptagen enligt mantalslängderna, deremot till 7,968 tunnor hvete, 114,753 tunnor råg, 76,502 tunnor korn och 258,194 tunnor potates; och anses sädesafkastningen i vanliga år motsvara behovet för länet, med undantag af Carlskrona stad.

Tab. Litt. A. Handelspriserna å säd hafva i medeltal varit de i nedanstående tab. Litt. A. meddelade.

Offentliga understöd för missväxter och andra skador å grödan hafva under perioden ej ägt rum och lyckligtvis ej heller varit af behovet påkallade.

Af nya sädesslag hafva endast tvååriga Hästvieker (*Vicia biennis*), som af Hushållnings-sällskapet införskrifvits, blifvit försökte, men om utfallandet kan yttrande ännu ej afgifvas.

Tab. Litt. A.

Handelspriser å säd.

|              | Hvete. |      | Råg.  |      | Korn. |      | Hafre. |      |
|--------------|--------|------|-------|------|-------|------|--------|------|
|              | R.dr.  | öre. | R.dr. | öre. | R.dr. | öre. | R.dr.  | öre. |
| År 1856..... | 33     | 25   | 20    | 37   | 14    | 87   | 8      | 60   |
| » 1857.....  | 27     | 50   | 16    | 25   | 14    | —    | 8      | 10   |
| » 1858.....  | 22     | 50   | 13    | 80   | 11    | 50   | 7      | 75   |
| » 1859.....  | 18     | 25   | 13    | 25   | 11    | 75   | 7      | 50   |
| » 1860.....  | 23     | 75   | 14    | 75   | 12    | 75   | 8      | —    |



*Trädgårdsskötseln och fruktträdsodlingen* stå i allmänhet på en låg ståndpunkt, men hafva dock, till följd af så väl Hushållnings-sällskapets som enskildes bemödanden, gått något framåt. På Augerums egendom har en större trädskola för alla slags träd samt blomsterträdgård blifvit anlagd, hvarifrån tillhandahållas så väl träd och buskväxter som blomsterfrö och lökar af de flesta slag, som från Tyskland pläga införskrifvas; och kommer säkerligen tillgången på dessa artiklar att lifva hägen för trädgårdsskötseln och att minska importen från Tyskland af frön, plantor och unga träd.

*Fodertillgången* har varit tillräcklig åren 1856 och 1860 samt otillräcklig under periodens öfriga år, hvilka förhållanden föranlett motsvarande tillökning och minskning i kreatursantalet under de särskilda åren. *Utfodringen* med spannmål är i tilltagande och användas för detta ändamål i medeltal omkring 37,600 tunnor årligen.

Afkastningen af ladugården motsvarar ej länets behof, utan tillföras så väl lefvande kreatur som hvarje-handa ladugårdsprodukter från andra orter, förnämligast Skåne och Småland, äfvensom från utlandet; och hafva handelspriserna i medeltal varit de i nedanstående tabell Litt. B uppgifna. Tab. Litt. B.

*Djurracerna* äro i allmänhet små och dåliga, men i närheten af städerna och å större gårdar finnas bättre utländska racer. Hushållnings-sällskapet har sökt verka för boskapsafvelns förbättrande genom anskaffande af race-tjurar och dessas stationerande å lämpliga ställen inom länets särskilda delar, ehuru någon synnerlig verkan af denna åtgärd ännu ej kunnat blifva märkbar. En inom Medelstads Härad bildad hingsthållningsförening har genom anskaffandet af goda Norrska beskällare åstadkommit stor förbättring af hästafveln derstädes.

*Fjäderfä* finnas på åtskilliga ställen af bättre och mindre vanliga slag; men i allmänhet vinlägger man sig föga om denna slags afvel.

*Biskötsel* idkas obetydligt, och antalet bikupor har år från år minskats; men sedan Hushållnings-sällskapet anskaffat undervisare i biskötseln efter Dzirrzens method, torde intresset för denna näring åter börja vakna.

På sätt redan blifvit anmärkt, har åtskilligt blifvit gjordt under perioden för *jordbrukets utvidgning* och *förbättring* genom nyodling, vattenaftappning och grunddikning; och utgör enligt uppgift arealen af den nyodlade jorden 3,344 tunnland samt af den, som blifvit förbättrad genom vattenaftappning: 1,912 och genom grunddikning: 282 tunnland; hvarjemte ängsvattning blifvit införd å 25 tunnland.

*Gödningsmedlen* anses vara till  $\frac{1}{10}$ -del förökade dels genom uppköp af artificiella gödningsämnen och dels genom kreaturens kraftigare utfodring och ett noggrannare tillvaratagande af ladugårdsspillningen å flere större och mindre gårdar.

Till *stängsel* användas allmännast gärdesgårdar af träd, men på senaste tiden har mycken sådan stängsel blifvit utbytt mot murar af sten, som ur åker eller nyodlad jord uppbrutits. Nya stängselförordningen har icke ännu i afseende på stängselskyldighetens fördelande blifvit allestädes tillämpad, men der så skett, har derigenom åstadkommits minskad åtgång af stängselvirke äfvensom minskning i antalet af kringdrifvande småkreatur.

Tab. Litt. B.

Handelspriser å ladugårdsprodukter.

|               | Oxar<br>st. | Kor<br>st. | Smör<br>L $\mathfrak{f}$ . | Sötmjölks-<br>ost<br>L $\mathfrak{f}$ . | Kött<br>L $\mathfrak{f}$ . |
|---------------|-------------|------------|----------------------------|-----------------------------------------|----------------------------|
| År 1856 ..... | 110         | 70         | 10                         | 8                                       | 3                          |
| » 1857 .....  | 110         | 65         | 10                         | 8                                       | 3                          |
| » 1858 .....  | 115         | 60         | 10,50                      | 8                                       | 3                          |
| » 1859 .....  | 115         | 60         | 10,50                      | 8                                       | 2,75                       |
| » 1860 .....  | 125         | 70         | 10,50                      | 8                                       | 3                          |

*Hushållnings-sällskapet*s verksamhet har otvifvelaktigt bidragit så väl till lifvande af intresset för jordbruket och dess binäringar, som ock till detsammias höjande, bland annat genom utdelande af premier vid profplöjningar och kreatursexpositioner, som årligen ägt rum; genom tillhandahållande af behöflige frösorier; anskaffande af race-tjurar till länets alla härader; införskrifvande och utdelande af fruktträd; meddelande af anslag till alla socknebibliothek inom länet för uppköp af böcker rörande jordbruket och dess binäringar; utdelande af sådane böcker jemväl bland allmogen; införskrifvande af Dzirrzoniska bihus och anställande af undervisare i biskötsel och i fiske; och spåras på flere håll det gynsamma inflytandet af denna sällskapets verksamhet. Såsom ett mera märkligt exempel må anföras den fart morotskulturen under senare år tagit, synnerligast inom länets strandbygd.

Det af Statens *Agronomer* erhållna biträde, hvilket blifvit anlitadt å jemförelsevis få ställen, har likväl i sin mån bidragit att sprida upplysning i ett och annat hänseende; äfvensom länets Landtbruksskola, för hvars organisation och verksamhet närmare redogörelse meddelas här nedan i berättelsens 6:te afdelning, väl uppfyllt sitt ändamål, att bilda dugliga rättare, och såmedelst inverkat fördelaktigt på jordbruket.

Ehuru jordens beskaffenhet inom länet i allmänhet lämpar sig särdeles väl för odling af potates, hvaraf bränvinet här i orten hufvudsakligen tillverkas, samt denna näring således torde vara naturligare för detta, än de flesta andra län, så har likväl inflytelsen af *bränvinsbränningen* på jordbruket, utan tvifvel varit i flere hänseenden ofördelaktig. Bränvinsbränningen har nemligen ofta tagit tillverkarnes uppmärksamhet så utslutande i anspråk, att bränvinstillverkningen för dem blifvit hufvudsak, jordbruket bisak, äfvensom ansträngningarne i och för denna handtering förorsakat höstbrukets åsidosättande, olägenheter, som dock minskats i den mån bränneriernas antal nedgått. Denna närings ofördelaktiga inflytande har vidare bestått derutinnan, att stegringen i dagsverkspriserna under bränningstiden återverkat ofördelaktigt äfven för dem, som ej sjelfva befattat sig med bränvinstillverkning; att utfodringen med drank, använd i öfvermått och på olämpligt sätt, bidragit till boskapsracens försämrande och att potatesodlingen i åtskilliga orter erhållit en allt för stor utsträckning och jordbruket dermed äfven en skef riktning; ett så mycket betänkligare förhållande, som från en mängd gårdar potatesskörden årligen säljes för bränneriernas behof, utan att genom uppställning af motsvarande qvantitet drank eller på annat sätt anskaffas gödningsämnen för växtkraftens bibehållande. I afseende på inflytelsen af bränvinsbränningen såsom fabriksnäring blifver tillfälle att lemna redogörelse i sammanhang med redogörelsen för öfrige fabriker.

Tillgången på *arbetare* för jordbrukets behof har varit mycket minskad till följd af en i allmänhet ökad företagsamhet äfvensom genom lockelsen af den höga dagspenning, som erhålles vid allmänna arbeten; och har sålunda inträffat att, ehuru arbetarnes aflöningsförmåner inom länet varit i ständigt stigande, det likväl varit förenadt med stor svårighet att erhålla behöflig arbetsstyrka till jordens skötande. Af 100 arbetare anses vara 18 jordtorpare, 46 tjenare i husbondes bröd, 3 statkarlar, 17 daglönare och 16 backstugusittare.

Tab. Litt. C. *Dagsverkspriserna* hafva varit de i nedanstående tabell Litt. C uppgifna.

Tab. Litt. C. *Dagsverkspriser för jordbruksarbetare.*

|               | Sommar. |         | Vinter. |         |
|---------------|---------|---------|---------|---------|
|               | Man.    | Qvinna. | Man.    | Qvinna. |
| År 1856 ..... | 75 öre. | 37 öre. | 60 öre. | 33 öre. |
| » 1857 .....  | 75 »    | 40 »    | 67 »    | 37 »    |
| » 1858 .....  | 75 »    | 40 »    | 67 »    | 37 »    |
| » 1859 .....  | 80 »    | 42 »    | 67 »    | 37 »    |
| » 1860 .....  | 85 »    | 45 »    | 70 »    | 40 »    |

Sedan år 1849, då den genom Kongl. Maj:ts Nådiga bref den 19 Mars 1836 och den 27 November 1837 anbefallda reglering af *Skogs- och Jägeri-Staten* inom Blekinge trädde i verkställighet, har icke någon Jägeritjensteman funnits i länet anställd, förr än år 1860, då en Öfverjägare med 1000 Riksdalers lön blef för länet antagen; dock var Konungens Befallningshafvande, enligt nämnde reglering, berättigad att för rofdjurs utödande samt för skogsindelningar å boställen och för enskildes behof påkalla biträde af Jägmästaren i Kronobergs län, i den mån hans göromål inom samma län sådant medgafvo. Af denna anledning äro för tabellarisk framställning lämpliga uppgifter om *skogshushållningen* ej tillgängliga, utan måste berättelsen derom inskränkas till en redogörelse för förhållandet i allmänhet.

*Socken- eller häradsallmänning* finnes ej, och de kronan tillhörige och till dess disposition indragne hemmanen utgöras blott af Chefsbohemmanen Röan, Ramdala och Heljarum, af hvilka det förstnämnda har 262 tunn- och 8 kappland skog; hvaremot skogsvidden å de två sistnämnde ej är känd. Skogen å boställen och kyrkors jord antages utgöra en areal af vid pass 3,113 tunnland, men uppgift om skogsafkastningen i kubikfot eller penningevärde under perioden å dessa hemman och boställen kan ej meddelas. På intet af dem sker afverkningen efter fastställd plan.

Endast å några större possessioner har en rationel behandling af skogen blifvit införd, då deremot afverkningen i allmänhet inom länet sker fullkomligt planlöst, utan beräkning på skogarnes bestånd och förmåga att gifva afkastning för framtiden, äfvensom utan att något göres för återväxtens befrämjande. Den naturliga följden häraf är, att sjelfva skogskapitalet betydligt förminskats och tillgången på byggnadsvirke blifvit med hvarje år knappare. Ännu finnas dock skogstillgångar, som, klokt värdade, sannolikt kunna fylla länets framtida behof, ehuru skogsbrist redan kan anses hafva inträdt inom åtskilliga socknar. Under periodens senare år har man äfven, som det vill synas, flerstädes kommit till insigt om nödvändigheten att iakttaga en klokare hushållning och vidtagit åtgärder för ungskogens fredande. Länets Hushållnings-sällskap har genom utfästade af premier och på annat sätt sökt befrämja en förbättrad skogsvård, utan att dock dessa försök hittills medfört annan verkan, än att uppmärksamheten blifvit ytterligare fästad å nödvändigheten af en klokare hushållning.

Tillfället till afsättning vid sågverken och trädvarornas efterfrågan i handeln hafva utan tvifvel i allmänhet lockat till öfverafverkning, och de under slutet af förra och början af denna period högt uppdrifna handelspriserna å skogsprodukter hafva utgjort en ökad anledning till misshushållning med skogarne under samma tid. Äfven hafva många hemmansägare, till följd af en allmänt utbredd fruktan för snart inträffande förbud mot rödsling eller svedjande, skyndat att för svedning nedfälla ungskog till större mängd, än eljest kanske inträffat.

Af skogsprodukter, hvaraf ej obetydligt tillföres länet från Småland, har under perioden från länets Tab. Litt. D. hamnar hufvudsakligen exporterats, hvad i nedanstående tabell Litt. D finnes specificerad.

Tab. Litt. D.

Exporterade skogsprodukter.

|                                |         | 1856.     | 1857.     | 1858.     | 1859.     | 1860.     |
|--------------------------------|---------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|
| Plankor af furu och gran ..... | tolfter | 12,341    | 9,111     | 7,913     | 13,751    | 12,462    |
| Bräder af d:o d:o .....        | d:o     | 7,568     | 4,419     | 1,602     | 2,140     | 2,400     |
| Lakten af d:o d:o huggne ..... | d:o     | 10,767    | 4,006     | 1,278     | 1,580     | 1,548     |
| D:o d:o d:o sågade .....       | d:o     | 6,590     | 2,012     | 17        | 228       | 213       |
| Ekstäfver .....                | stycken | 1,077,838 | 503,550   | 400,540   | 456,280   | 357,299   |
| Bokstäfver .....               | d:o     | 1,330,930 | 1,383,630 | 1,359,920 | 1,410,540 | 1,792,000 |
| Bundttunnor af bok .....       | d:o     | 49,642    | 51,787    | 40,621    | 84,301    | 69,596    |
| Spiror af furu och gran .....  | d:o     | 166       | 271       | 98        | 95        | 140       |
| Sparrar d:o d:o .....          | d:o     | 6,831     | 4,845     | 1,815     | 859       | 1,551     |
| Bjelkar d:o d:o .....          | d:o     | 2,551     | 2,237     | 1,005     | 1,180     | 1,026     |
| Ved af björk .....             | famnar  | 672       | 388       | 221       | 167       | 230       |
| D:o af bok .....               | d:o     | 759       | 885       | 412       | 176       | 166       |
| Plankor och brädstump .....    | tolfter | 142       | 233       | 165       | —         | —         |
| Beck .....                     | tunnor  | 423       | 175       | 67        | 10        | 1         |
| Tjara .....                    | d:o     | 997       | 519       | 589       | 556       | 806       |
| Naglar af ek och furu .....    | stycken | 54,300    | 42,380    | 15,900    | 17,400    | 9,500     |

*Svedjande* utöfvas inom länets hela skogstrakt, men med den största utsträckning inom Jemshögs socken, utgörande länets nordvestra hörn, och förnyas ej sällan efter längre eller kortare tid å samma mark, utan eftersinning, huruvida jordmånen är af den beskaffenhet, att svedning derå kan utan skada företagas. Mycken halfvuxen skog går på detta sätt förlorad.

*Skogseldar* hafva sällan inträffat, och under perioden har blott en sådan af något omfång ägt rum. Den uppkom genom vårdslöshet vid svedjande och förorsakade större eller mindre skada å 46 tunnland buskbeväxt mark och 52 tunnland skogsmark. Den, som vållat eldens uppkomst, har af domstol blifvit dömd att med 439 R:dr ersätta för andra personer genom elden uppkommen skada.

*Kolning* verkställes egentligen blott inom ett par socknar i länets vestra del, ehuru icke af någon synnerlig betydenhet.

*Tjäru- och Beckbränning* äger rum i större myckenhet inom de skogrikare orterna, men antagligen utan menligt inflytande på skogarne, enär dertill hufvudsakligen användas stubbar efter förut fällda träd.

*Pottaska* tillverkas blott på ett ställe och anses tillverkningen deraf vara mer till gagn än skada i afseende på skogsvården.

*Stängseln*, ännu i allmänhet af träd, har erfordrat betydliga quantiteter virke. De förr talrika *småbrännerierna* hafva äfven i hög grad bidragit till skogsförödelsen, och vinsten af senare tidens förändringar i bränsbrännings-lagstiftningen kommer utan tvifvel att visa sig äfven inom skogshushållningens område.

Tab. Litt. E. Till följd af de med transporten förenade kostnader äro *prisen å skogseffekter* högst olika å produktions- och afsättningsorterna, men de pris, hvartill virkeshandlande kunnat inköpa skogseffekter, levererade vid kusthamn, hafva under åren 1856—1860 samt nästföregående två femårsperioder i medeltal varit de i följande tabell Litt. E uppgifna. Den under senare perioden sålunda inträffade prisstegringen anses hafva haft sin grund så väl i priset å skogsprodukter i världshandeln, som i minskad skogstillgång.

*Torf*, hvarpå god tillgång finnes inom vissa delar af länet, användes der mycket till bränsle äfven vid brännerier, hvaremot *stenkol* högst obetydligt användes. Andra vedsurrogater eller brännmateriel finnas ej.

Någon *undervisning* i skogsskötseln meddelas vid landtbruksskolan, men särskild undervisningsanstalt för detta ändamål är ej inom länet inrättad.

Betydligare *Ekplanteringar* hafva blifvit verkställda vid Johanneshus fideicommissegendom samt å Carls- hamns och Sölvesborgs mark, likasom åtskilliga personer af allmogen visat sig måne om vården af den upp- växande ekskogen.

*Flygsandsfält* finnas flere, men endast med omkring 250 tunnlands areal. Alla, utom ett å Sölvesborgs stads mark, tillhöra enskilde, och blott ett af dem om 48 tunnlands vidd, för hvars täckning och plantering med furuskog ett statsanslag af 3,375 R:dr år 1860 blifvit beviljadt, står under allmän uppsigt. För sandens bindande å de öfriga är intet vidgjordt, utom å flygsandsfältet vid Sölvesborg, af 34 tunnlands vidd, hvilket åren 1858 och 1859 blifvit inhägnadt och planteradt med furu.

Tab. Litt. E.

Handelspriser å skogsprodukter.

|                 | Furuplan-<br>kor,<br>3 tums.<br>per tolt. |      | Granplan-<br>kor,<br>3 tums.<br>per tolt. |      | Bräder,<br>2 tums.<br>per tolt. |      | Bräder,<br>1 tums.<br>per tolt. |      | Läkten,<br>huggna,<br>12 alnar.<br>per tolt. |      | Läkten,<br>huggna,<br>10 alnar.<br>per tolt. |      | Granved.<br>per famn. |      | Björkved.<br>per famn. |      | Furubal-<br>kar, 8 till<br>12 tums<br>tjocklek,<br>per kub.-f. |      | Ekstäf.<br>per tusen. |      | Bokstäf.<br>per tusen. |      | Tjära.<br>per tunna. |      | Beck.<br>per tunna. |      |
|-----------------|-------------------------------------------|------|-------------------------------------------|------|---------------------------------|------|---------------------------------|------|----------------------------------------------|------|----------------------------------------------|------|-----------------------|------|------------------------|------|----------------------------------------------------------------|------|-----------------------|------|------------------------|------|----------------------|------|---------------------|------|
|                 | R.dr.                                     | öre. | R.dr.                                     | öre. | R.dr.                           | öre. | R.dr.                           | öre. | R.dr.                                        | öre. | R.dr.                                        | öre. | R.dr.                 | öre. | R.dr.                  | öre. | R.dr.                                                          | öre. | R.dr.                 | öre. | R.dr.                  | öre. | R.dr.                | öre. | R.dr.               | öre. |
| År 1845—50..... | 12                                        | —    | 9                                         | —    | 6                               | —    | 4                               | —    | 1                                            | —    | —                                            | 75   | 6                     | —    | 8                      | —    | —                                                              | 40   | 62                    | 50   | 20                     | —    | 9                    | —    | 13                  | —    |
| » 1851—55.....  | 13                                        | —    | 10                                        | —    | 6                               | 50   | 4                               | 50   | 1                                            | 50   | 1                                            | 25   | 6                     | 50   | 8                      | 50   | —                                                              | 45   | 70                    | —    | 20                     | —    | 11                   | —    | 15                  | —    |
| » 1856—60.....  | 16                                        | —    | 12                                        | —    | 7                               | 50   | 5                               | —    | 2                                            | —    | 1                                            | 50   | 8                     | —    | 8                      | 50   | —                                                              | 50   | 75                    | —    | 22                     | —    | 10                   | —    | 13                  | 50   |

År 1836 stiftades och 1853 upplifvades *Blekingeska Jägareförbundet*, hvilket har till syftemål så väl att befrämja jagtens ändamålsenliga utöfning, som att verka för rofdjurs utödande, för hvilket senare ändamål förbundet utdelar premier för fällande af rofdjur utom skallgång med följande belopp, nemligen för Warg 2 R:dr 25 öre, Räf 1 R:dr 25 öre, Örn 1 R:dr, Falk och Hök 50 öre, Ugglas 25 öre, Mård och ofödd Räfunge 75 öre. Till bestridande af förbundets utgifter har Hushållnings-sällskapet under perioden bidragit med 100 à 400 R:dr årligen, hvarjemte större delen af förbundets medlemmar, vid 1860 års slut utgörande 283, för samma ändamål erlagt årsavgift af 50 öre person.

Antalet af *dödade rofdjur*, så vidt sådant kommit till förbundets kännedom, samt beloppet af utbetalda belöningar hafva varit de i tab. N:o 5 uppgifna. Tab. N:o 5.

Några skottpenningar äro under perioden ej från länets jagtkassa utbetalda, och några särskilda åtgärder för rofdjurs utödande hafva ej varit af behovet påkallade, helst den skada, som af rofdjur förorsakas å husdjur, ej är betydlig. Närmare uppgifter härom kunna ej meddelas.

För alla i länet befintliga verk och inrättningar, som hafva till föremål *brukshandtering* samt *fabriks- och manufaktur-produktion* jemte *handtverkerierna* med dithörande personal, sådant förhållandet var vid periodens slut, meddelas redogörelse i tabellen N:o 7. Härvid torde böra upplysas, att handtverkarne i köpingarne äro upptagne bland handtverkarne å landet, äfvensom att den skiljaktighet, som förefinnes emellan tabellen och Kongl. Kommerce-Kollegii berättelse för år 1860, angående antalet handtverkare i städerna, är föranledd deraf, att i den från Carlskrona stad till bemälda Kollegium ingångna uppgift om handtverkare äfven inberäknats sådane, som idkat handtverk till sjelfförsörjning till ett antal af 75 personer. Tab. N:o 7.

På sätt tabellen utvisar, är *bergs- och brukshandteringen* inom länet ganska inskränkt. Malmuppföring, masugnstillverkning och stångjernssmide ega ej rum; och af de befintliga till nämnde handtering hörande verk och inrättningar äro endast tre af någon större betydelse, nemligen Kallinge vals- och hammarverk, der jernplåt, ämnesjern, machinspik och kopparplåt under perioden tillverkats; Lyckeåborgs vals- och hammarverk, der tillverkningen omfattar bandjern, machinspik och sedan år 1859, äfven jernplåt; samt Lyckeby gjuteri, anlagdt 1859 för tillverkning så väl af gjutgoods, som gods af smidesjern. År 1860 uppgick jernmanufaktur-tillverkningen vid samtliga verken inom länet till 3,451 skeppund bergsvigt samt tillverkningen af kopparsmide och plåtar vid kopparhammare och valsverk till 3,267 centner. Vid Lyckeby förarbetas hufvudsakligen engelskt, vid de öfriga verken blott svenskt jern. Brännmaterielet består vid Kallinge af torf, ved och trädkol, som af allmogen i orten till bruket afsättas, samt vid Lyckeåborg och Lyckeby af ved och stenkol. Produkterna förbrukas till en del inom länet, men mycket deraf afsättes och transporteras sjöledes till andra orter inom och utom landet. Till Gefle och norr derom belägna städer, har, anmärkningsvärdt nog, nära  $\frac{1}{10}$  af spiktillverkningen vid Lyckeåborg ett och annat år blifvit afsatt. Arbetsarnes ställning är tillfredsställande, och kringboende allmoge hemtar ej obetydlig fördel af dessa verk, hvilka lemna tillfälle till afsättning af hvarjehanda skogsprodukter samt till inkomst för arbete och körsior.

Någon annan produktion af råämnen ur mineralriket äger ej rum, än den *stenbrytning*, som verkställes vid det i tabellen upptagna stenhuggeri, hvilket icke saknar betydelse för orten. Det är beläget på öarne Dragsö och Tjärö i Åryds socken, och derifrån afyttrades år 1860 omkring 36,000 kubikfot finhuggen granit, hvaraf 30,000 utskeppats till hamnar i Preussen och återstoden blifvit afyttrad till åtskilliga hamnar i södra Sverige. Arbetspersonalen har ej fast anställning, utan utgöres af löst folk, hvilket har mycken fördel af detta tillfälle till förmånligt arbete.

Bland egentliga *fabrikerna* intar mekaniska bomullsspinneriet vid Strömma främsta rummet med ett tillverkningsvärde år 1860 af 636,211 R:dr. Dernäst komma tobaks- och snusfabrikerna med 262,032 R:dr, garfverierna med 157,629 R:dr samt färgerierna och kemiska blekerierna med 95,726 R:drs tillverkningsvärde,

allt nämnde år. De nu nämnde och öfriga fabrikers tillverkningar förbrukas inom länet, med undantag af större delen af det vid Strömma tillverkade bomullsgarn, som afyttras till åtskillige inrikes orter, dit transporten verkställles så väl land- som äfven och hufvudsakligen sjöväg, samt något af snus- och tobaks-, stärkelse och cichoriefabrikernes fabrikater.

Sedan en vid Strömma bomullsspinneri befintlig *skola* år 1859 upphört, finnes icke någon särskild bildningsanstalt för de vid fabriker inom länet anställda arbetare, hvilkas ställning i ekonomiskt och sedligt hänseende ej företer någon märkbar olikhet med öfriga arbetsklassens. Fabrikerna äro ej heller af den betydelse och beskaffenhet, att de kunna utöfva någon egentlig inflytelse på länets innevånare eller i någon anmärkningsvärd grad återverka på andra näringar.

*Skeppsvarfven* och *brännerierna*, hvilka, fastän de i tabellen blifvit upptagna bland fabriker och manufaktur, icke äro af fullkomligt enahanda beskaffenhet med dessa senare, ega större betydelse för länet och torde, med afseende härå, böra blifva föremål för närmare redogörelse.

Å *Skeppsvarfven*, af hvilka det ena är beläget i Carlskrona och det andra i Carlshamn, var verksamheten vid periodens början mycket liflig, men efter den i slutet af år 1857 inträffade rubbning i allmänna krediten, inskränktes arbetena å dem högst betydligt. Verkningarna härå, fastän menliga för tillfället, hafva dock ej medfört svårare följder, utan har skeppsbyggeriet åter börjat komma sig före. Under perioden hafva 13 fartyg om tillsammans 928 läster samt 2, å hvilka lästetal ej kunnat uppgifvas, blifvit nybyggda, hvarjente större och mindre reparationer blifvit verkställda med en kostnad i materialier och arbetslöner af nära 250,000 R:dr.

*Bränvinsbränningen*, hvilken under periodens första år idkades vid 567 mindre och 29 större brännerier, utöfvades deremot under år 1860 vid 302 mindre och 21 större brännerier, utvisande en minskning i antalet af 265 mindre och 8 större. Då den beskattade tillverkningen år 1859 utgjorde vid de mindre brännerierna 646,814 och vid de större 592,200 eller tillsammans 1,239,014 kannor, så uppgick deremot 1860 års beskattade tillverkning blott till 833,767 kannor, hvaraf 413,268 tillverkats vid större och 420,499 vid mindre brännerier. Tillverkningen skulle således, om beskattningen lägges till grund för beräkningen, hafva minskats med nära en tredjedel, men i sjelfva verket torde minskningen vara något mindre, då under perioden förmågan att uppdrifva småpannornas afverkning varit i oafbrutet tilltagande. Den inträffade minskningen torde till stor del kunna tillskrifvas dels det betydliga priset på å bränvin sedan 1856 års början och dels svårigheten att skaffa erforderliga förlag och förskott till skatten, hvilken för år 1860 uppgick till sammanlagdt 501,528 R:dr 34 öre. År 1856 användes vid ångbrännerierna betydliga quantiteter ryskt rågmjöl, men under öfriga åren hafva för tillverkningen begagnats potates och säd af länets egen produktion. Brännmaterielet utgöres af ved och torf.

Den fördel, som bränvinstillverkarne kunnat hemta af rörelsen, har varit mycket olika, icke allenast inom olika trakter af länet, utan äfven inom en och samma trakt, beroende dels af vilkoren, hvarpå förlag kunnat skaffas, och dels på andra omständigheter. Sålunda hafva småbrännerierna, till följd af den allt för lågt beräknade afverkningsförmågan, som utgjorde grunden för skatten, i allmänhet lemnat en jämförelsevis god behållning, oansedt ej obetydligt förlorats i rudimaterier genom afverkningens forcerande, under det ångbrännerierna, fastän en sådan förlust der ej ägt rum, gått med mindre fördel; äfvensom behållningen varit betydligt större i de trakter, i hvilka bränneriernas antal ej varit allt för stort och potatespriset till följd deraf blifvit högre uppdrifvet.

Inflytelsen af bränvinsbränningen i allmänhet har väl så till vida varit fördelaktig, som genom densamma beredts möjlighet att få ortens öfverskott af potates hastigt förvandladt i en lätt transportabel och säljbar vara, samt förtjenster uppkommit för en mängd näringsidkare och arbetare, men deremot varit i flere andra hänseenden skadlig icke allenast för jordbruket, på sätt i sammanhang med redogörelsen för denna näring

blifvit omförmäldt, utan äfven för befolkningen, på hvilken den verkat menligt dels derigenom, att denna, i och för anskaffande af de till handteringens bedrivande erforderliga penningar, blifvit inlockad i och vand vid mer eller mindre äfventyrliga lånetransaktioner och affärsaftal, och dels derigenom att den rikliga tillgången på bränvin i de små bränneriernas tid äfven föranledde ett vidsträcktare bruk deraf, än som eljest antagligen inträffat, hvilka olägenheter dock minskats i den mån bränneriernas antal nedgått och åsigterna börjat förändra sig derhän, att omåttligt bruk af bränvin anses nesligt.

För afsättningsorter och handel med bränvin redogöres under nästa afdelning.

*Handtverkeriernas* tillverkningar afse uteslutande länets innevånares behof, och uppgifvas deras idkare i städerna i allmänhet befinna sig i en mindre god ekonomisk ställning, hvartill anledningen anses vara, i Carlskrona, att kronans handtverkare och manskap delar arbetsförtjensten med de egentliga handtverkarne, och i Carlshamn, att antalet öfverstiger behofvet.

Bland *binäringar* intager *saltsjöfisket* främsta rummet näst bränvinsbränningen och utgör enda utvägen till bergning för flere tusende bland länets innevånare. Det mest lönande fisket idkas i öppna hafvet, der torsk och småsill fångas, men sillfisket anses i allmänhet år från år hafva aftagit; och tro fiskrarne anledningen dertill vara den, att fisken oroas af ångfartygen, samt anföra till stöd för denna mening det faktum, att sillfisket aftagit i mån af tillökningen i ångbåtarnes antal, och att då sommarfisket förr varit ymnigast, mesta sillen nu erhålles vår och höst före ångbåtsfartens början och efter dess slut. En måhända allt för långt utsträckt fångst under lektiden bidrager sannolikt till fiskets försämrande. För sommarfiskets utöfvande utsträcka fiskrarne från länets vestra del sina färder till närheten af Bornholm och Skanör, der fisket varit mer gifvande än i egna fiskvatten.

*Skärgårdsfisket* af gäddor, aborrar, flundror m. m. har icke heller varit mycket gifvande; men då priset å fisk, likasom å andra varor, är beroende af tillgång och efterfrågan, har ersättning för den minskade fångsten i viss mån erhållits genom det högre priset.

*Laxfiske* utöfvas så väl i hafvet, som i ett och annat af vattendragen, förnämligast Mörrums ström, der vid kronolaxfisket, för hvilket under perioden erlagts 5,100 R:dr årligen i arrende, samt åtskilliga enskilda fisken betydlig fångst äger rum. Under perioden har laxfisket i hafvet några gånger för kortare tid varit synnerligt gifvande.

*Fisket i insjöar* är icke af någon synnerlig vigt, men saknar dock ej all betydelse i den enskilda hushållningen.

För saltsjöfiskets upphjelpande hafva åtskilliga åtgärder blifvit vidtagne från Hushållnings-sällskapets sida, såsom anskaffande af ändamålsenligare redskap och beredande af tillfälle till undervisning i bättre fiskemetoder m. m., men åtskilligt återstår ännu att göra.

Jemte fisket idka många fiskare i vissa delar af skärgården vartiden *jagt efter sjöfågel*, hvaraf stundom en betydlig mängd skjutes.

Binäringarne omfatta för öfrigt endast *öltillverkning* till temligen betydlig myckenhet, någon *tjårubräning*, *kolning* och *pottasketillverkning*, på sätt i sammanhang med redogörelsen för skogshushållningen blifvit omförmäldt, samt *varutransport* sjöledes med båtar.

*Hem- och hus-slöjder* idkas icke till någon betydlighet och afse endast allmogens egna behof af åker- och körredskap samt ylle-, linne- och bomulls-väfnader, hvaraf tillverkningen dock ej motsvarar befolkningens behof, jemte strumpstickning och bland fiskeribefolkningen tillverkning af den för deras yrkes utöfvande behöfliga redskap. Linneväfnaden är i aftagande i följd af den rika tillgången på bomullsväfnader till billigt pris.

#### 4. Kommunikationsanstalter och varubyten.

##### a) Landkommunikationer.

Tab. N:o 8. För längden af *allmänna vägarne*, antalet *gästgifverier* och årligen utgångne *hästar*, jemte vägförbättringar och kostnaderna derfor redogöres i tabb. N:is 8 A och B.

*Vägarne* äro i allmänhet mycket goda, särdeles landsvägarne. Grusningen verkställes på hösten, och om våren bättras under tiden uppkomna brister. Dessa tider för väglagningen anses särdeles ändamålsenliga och såsom en af de förnämsta orsakerna till vägarne goda skick. Carlskrona och Carlshamns vägstycken lagas med slagen sten, hvarigenom dessa förut djupa vägstycken vunnit mycken fasthet. Äfven Sölvesborgs stads innevånare hafva år 1860 beslutat verkställa väglagning med slagen sten.

Till stor lättnad för trafiken hafva allmänna landsvägarne under senaste femton åren blifvit mycket förbättrade genom *sänkning* af många svåra *backar*, men många återstå ännu å landsvägarne inom Bräkne härad, samt flere af mindre betydelse å de landsvägar, som i norr och söder genomlöpa Medelstads härad.

De under perioden fulländade *vägförbättringar* bestå i sänkning af sex svårare backar å landsvägarne inom nämnde två härad, hvarför kostnaden uppgått till sammanlagdt 25,692 R:dr. Dessutom har under åren 1858—1860 omläggning af åtskilliga backar inom Medelstads och Östra härad blifvit börjad, men arbetet härmed, beräknadt till en kostnad af nära 20,200 R:dr, var vid periodens slut ej fullbordadt. De för vägförbättringarne erforderlige medel, utöfver erhållne statsanslag, hafva hemmansägarne inom kommunerne tillskjutit, utan att vägpenningar uppburits.

Å landet finnas sex större *broar*, som af kommunerna underhållas, utan någon rättighet till bropennings uppbärande, och å Carlskrona stads grund finnas två sådane, som af staden underhållits mot ett sedan 1832 utgående statsbidrag af 500 R:dr om året, jemte rättighet att uppbära bropenningar, hvilken rättighet dock upphört med 1860 års slut.

*Grindarne* antal å allmänna landsvägarne uppgår blott till åtta, af hvilka fem finnas å städernas vägstycken och en del äro försedde med vaktare, till följd hvaraf olägenheterne af dem betydligt minskats.

Af de vid 1860 års slut befintlige 22 *Gästgifverier* har intet blifvit under perioden nyanlagdt.

På sätt tabellen utvisar, har antalet från gästgifvaregårdarne i skjuts utgångne *hästar* under de tre sista åren i perioden varit endast ungefär hälften så stort, som under de två första. Anledningen härtill torde i någon mån böra sökas i en lifligare ångbåtstrafik under senare åren och minskad rörelse i följd af den 1857 inträffade penningeförlägenheten samt deraf förorsakad större hushållsaktighet, men hufvudsakligen kunna tillskrifvas den genom Nådiga Kungörelsen den 11 December 1857 beviljade förhöjning i skjutslegan, hvilken förhöjning föranlett, att mången, som för sina resor förut begagnat skjuts, nu färdas med egna hästar, och att mängden af resande till det yttersta inskränker antalet hästar för sin fortkomst. Å andra sidan har denna förhöjning framkallat större benägenhet hos allmogen att utgöra skjuts, så att vid år 1858 anställda försök att åstadkomma *entreprenader* vid alla de gästgifverier, der skjutsen då ej af entreprenörer bestriddes, endast ett skjutslag funnits villigt göra någon uppoffring för skjutsentreprenads åstadkommande. Förutom skjutsentreprenaderna vid städernas gästgifvaregårdar, funnos sådane vid 1860 års slut blott vid fyra gästgifvaregårdar.

Äfven antalet af de i *kronoskjuts* utgångne hästar har, enligt hvad tabellen visar, under perioden varit i aftagande, hvartill anledningen är, att kronans manskap på senare tider, så vidt ske kunnat, blifvit med ångfartyg transporteradt till och från flottans station i Carlskrona.

De ordinarie *posterna*, hvilka komma och gå till och från Carlskrona fem gånger hvarje vecka, fortskaffas af sexton posthemman. Alla andra poster, så väl snäll- som paketposten, befordras med gästgifvareskjuts eller af entreprenörer.



*Kronobrefbäringen*, som tillföre verkställes af dertill indelade hemman, ombesörjes sedan 1853 öfver hela länet af entreprenörer, på bekostnad af samtliga till brefbäring pligtige hemman i förhållande till hvarderas skyldighet att i sådant besvär deltaga samt för stationen i Carlskrona af Borgerskapet derstädes. Brefbäringsstationernas antal utgjorde under periodens sista år 84 stycken och kostnaden för brefbäringen har i medeltal uppgått till 5,410 R:dr årligen.

b) *Sjökommunikationer.*

Att för Blekinge län, som till hälften är omslutet af hafvet med talrika vikar och öar, *kustfarten* måste utgöra ett högst viktigt befordringsmedel, torde knappast behöfva nämnas. För den inre rörelsen och omsättningen af landtmannaprodukter användas mest öppna båtar. Förbindelsen med andra orter äfvensom emellan städerna inom länet underhålles med segel- och ångfartyg och har, hvad de senare beträffar, under perioden betydligt tilltagit i liflighet. År 1860 gjordes regelbundna turer till orter inom länet af *ångfartygen Svea, Dana, Carl X, Blekinge, Transit N:o 2, Götha, Orion, Westervik och Raketen.*

*Kusthamnarne* äro talrika och till stor del af utmärkt beskaffenhet. De förnämsta äro Carlskrona koferdilhamn med 13 fots samt inre och yttre redd med 24 till 98 fots djup, Carlshamns hamn med 13 till 28, Sölvesborgs med 13 à 14 fots djup samt Ronneby hamn och redd, den förra 7 à 9 och den senare omkring 27 fot djup.

För *uppmuddring* och förbättring af dessa hamnar hafva stora kostnader blifvit gjorda under perioden, uppgående i Carlskrona till 45,000 R:dr, bestridda med statsanslag; i Carlshamn till 16,828 R:dr af hamnkassans inkomster; i Sölvesborg till omkring 8,000 R:dr årligen af hamnkassans inkomster och af kommunen särskildt anvisade medel; samt i Ronneby år 1860 till 6,871 R:dr 22 öre, deraf 6,000 R:dr blifvit af kommunen upplånade och det öfriga utgått af hamnkassans tillgångar; och har Ronneby köping samma år af statsmedel fått sig anvisadt ett låneunderstöd af 10,000 R:dr, för hamnarbetenas fullbordande.

Öfriga *kusthamnar* äro: Trolleboda, Christianopel, 9 fot, Fogelmara, 8 à 9 fot, Björkeskär, 6 fot, Klakebäck, 8 à 10 fot, Attanäs och Gullholma, 6 à 8 fot, Sandhamns inre, 13 à 14 fot, och yttre, 30 fot, Ungskärgölen, 10 à 12 fot, Guövik, 6 à 8 fot, med ankarsättning på mer än 40 fot, Jernavik, 8 à 10, och längre ut öfver 40 fot, Matvik, 30 fot, Ternö, hamnen 30 fot, men inloppen, det östra 13 och det vestra 16 à 17 fot, Pukavik 10 fot och Saxenara 13 fot.

Dessutom finnas *ankarsättningar* inom Majö ref på 10 à 12 fot, Flötjagölen på 24, Östra Hästholmen på 24 à 36, Vestra Hästholmen på 36 à 42, Boköfjerd på 42 à 60, Djupekås på 30, Hörvik på 24 à 30, Hanö på 80 fot och deröfver och Hellevik på 24 fot.

Länet tillhör Södra Lotsdistriktet. Lotsbefälet föres af Distrikt-Chefen och en Lotskapten med station i Carlskrona, med biträde af 3 Lotsäldermän, fördelade på Långören, Aspö och Carlshamns lotsstationer samt en tillsyningsman vid lotsuppassningen i Carlskrona. *Lotsplatserna* äro 14, nemligen: Christianopel, Sandhamn, Långören, Ungskär, Inlängan eller Stenshamn, Hästholmen, Aspö, Arpö, Gjökalv och Ekö, Matvik och Ternö, Carlshamn, Pukavik, Hanö och Sölvesborg; och lotspersonalen utgöres af 18 mästerlotsar, 24 sekundlotsar och 23 lotslärlingar. Till lotsningens uppehållande äro anslagne  $13\frac{1}{4}$ -dels mantal jemte öarne Ungskär, Mjöb, Bokö och Hanö. Lotsningsskyldigheten vid Carlshamns och Sölvesborgs lotsplatser åligger dessa städer.

Till ledning för angöringen af inloppen finnas erforderliga *märken* till ett antal af 46 stycken samt till farledernas utvisande och för fartygs förhalning behöfligt antal *prickar* samt mo- och bergringar.

Blott en *fyrinrättning* finnes, nemligen å de så kallade Utklipporna, belägna i Thorhamns socken, 4 mil till sjös sydsydost från Carlskrona. Fyrbyggnaden, af sten, är befastad och har två torn, af hvilka det norra är ämnadt till telegraf-inrättning. I det södra, med en lanternin, finnes fyrapparaten, bestående af sex reverbärer. Betjeningen utgöres af en Fyrmästare, en Fyrvaktare och ett Fyrvaktarebiträde.

Å insjöar och floder äger ej annan trafik rum, än någon flottning af timmer dels i Mörrums ström från Småländska gränsen till lastageplatsen Svängestad, å en längd af vid pass två mil, och dels å Långasjön i Asarums socken omkring en half mil.

Postkontoren äro till antalet fyra och telegrafstationerna tre, af hvilka senare en, nemligen Sölvesborgs, blifvit under perioden anlagd.

c) *Sjöfart och handel.*

Tab. N:o 9. För antal och lästetal af länets innevånare tillhörige *fartyg* och *båtar* af fem läster och deröfver, med skeppare och besättning, samt för antal personer, som hade *handel* till näringsyrke, allt vid periodens slut, redogöres i Tabellen N:o 9.

Härvid anmärkes, dels att större delen af de handlande, som i tabellen upptagits såsom idkande både gross- och minuthandel och enligt lag äro berättigade att idka båda dessa slags handel, i verkligheten bedriva endast gross- eller endast minuthandel, dels ock att den skiljaktighet, som, i afseende å antal och lästetal af fartyg och båtar och å handelsbetjening i köpingar, förefinnes emellan nu lemnade uppgift och uppgifterna derom i Kongl. Kommerse-Kollegii berättelse för 1860, har sin grund hufvudsakligen i köpingarne Ronneby och Christianopels egendomliga ställning till Carlskrona och deraf föranledda misstag af de tjenstemän, som meddelat primäruppgifterna till förenämnde berättelse.

Länets *utrikes handel och sjöfart* kan ej anses äga särdeles stor omfattning. *In- och utförseltullen* vid samtliga tullkamrarne uppgick år 1860 tillsammanlagdt till 302,563 R:dr, oberäknade fyr- och båkmedel, lastpenningar m. m. *Importen* består hufvudsakligast af kaffe, socker, spiritiosa, vin, tobaksblad och tobaksstjolk, sill, salt, stenkol, hampa, spanmål, hudar, ull, färgstoffter och diverse väfnader. *Exporten* deremot af skogsprodukter af hvarjehanda slag samt någon spanmål och valsad jernplåt jemte sprängd och huggen granit. Import och export äga hufvudsakligen rum från och till Norge, Danmark, England, Tyskland, Ryssland, Holland och Spanien. Från utrikes ort inklarerade år 1860: 259 fartyg af 11,562,71 läster och till utrikes ort utklarerade samma år 177 fartyg af 7,260,60 läster.

*Den inrikes sjöfarten* är jemförelsevis liflig. De förpassade och förpassningsfria fartyg och båtar, som, lastade och olastade, år 1860 från inrikes orter ankommit till länets städer och derifrån till inrikes orter afgått, utgjorde:

|                          | Ankomne: |                        | Afgångne: |                  |
|--------------------------|----------|------------------------|-----------|------------------|
| de förpassade .....      | 908      | af 13,521 läster ..... | 668       | af 13,426 läster |
| och de oförpassade ..... | 259      | » 4,857 » .....        | 304       | » 7,948 »        |
| <hr/>                    |          |                        |           |                  |
| eller tillsammans        | 1,167    | » 18,378 » .....       | 972       | » 21,374 »       |

Under perioden hafva 12 fartyg, af hvilka 10 Svenska, 1 Ryskt och 1 Fransyskt samt 3 ballastade och 9 lastade, *strandat* vid länets kuster. Elfva af dem hafva blifvit vrak. Ett fartyg och lasterna till största delen äro bergade med hjälp från landet. Två personer, af hvilka ett fruntimmer, som medföljt ett af de strandade fartygen såsom passagerare, hafva vid olyckstillfällena omkommit.

*Varubytena inom länet* omfatta hufvudsakligen spanmål, potates, bränvin, slagtkreatur, ladugårdsprodukter, fisk och skogseffekter, som till städerna införas af landtboer, hvilka i stället der förse sig med salt, speccier och hvarjehanda andra köpmannavaror. Sinsemellan sälja och köpa jordbrukarne spanmål, potates och ved för bränneriernas behof.

Från andra inrikes orter föres till länet hufvudsakligen spanmål, som ankommer både sjöledes från Skåne, Gotland och Öland och landvägen från Småland, jemte skogsprodukter, kreatur och ladugårdsprodukter från Småland, jern från åtskilliga orter samt väfnader, garn och andra fabriksvaror, tillika med hvarjehanda utländska köpmannavaror, som blifvit annorstädes importerade.

Till andra orter inom riket afsätter länet dels diverse brukseffekter och fabriksvaror, på sätt i föregående afdelning blifvit nämndt, dels ock skogseffekter till Skåne, fisk, potates och fläsk, men förnämligast bränvin, hvaraf under förpassning sjöledes, från länet afgått:

| år 1856     | 1857         | 1858           | 1859           | 1860           |            |
|-------------|--------------|----------------|----------------|----------------|------------|
| kannor..... | 496,518..... | 1,227,530..... | 1,199,024..... | 1,656,021..... | 1,746,573. |

Härvid bör dock anmärkas, att detta bränvin haft vida mer än 6 graders styrka, stundom ända till 12 å 13 grader, och att en del deraf blifvit tillverkad inom nordöstra delen af Skåne. Det mesta har förts till Stockholm, dernäst till Göteborg, Gefle, Wisby samt städerna i Calmar län.

*Gärdfarihandel* förekommer väl ännu, men har, synnerligen å landsbyggden, högst betydligt aftagit. *Marknader*, så väl fri- som kreaturs-, hållas till ett antal af 19 årligen, nemligen i samtliga städerna, i Ronneby och Christianopels köpingar samt å landsbyggden, vid Svarthöfdaryd, Hasselstad, Öljuhult och Holje, men hafva förlorat en stor del af sin betydelse, utom hvad angår handeln med kreatur.

Förutom *salutorgen* i städerna, der vid torgdagarne, 2 å 3 gånger i veckan, omsättningen af landtmannaprodukter för de dagliga behofven är ganska liflig, finnes salutorg jemväl i Ronneby köping med enahanda omsättning, utan att vissa torgdagar blifvit bestämda. I Holje by af Jemshögs socken hålles torgdag en gång i veckan.

Hvad beträffar priserna å skogs-, jordbruks- och ladugårdsprodukter, hvilka äro de hufvudsakliga föremålen för torghandeln, åberopas de i förra afdelningen meddelade uppgifter. Å *bränvin* har *partipriset* i medeltal utgjort:

|                            | 1856            | 1857   | 1858   | 1859   | 1860   |
|----------------------------|-----------------|--------|--------|--------|--------|
| per kanna om 6 grader..... | R:dr öre 1: 80. | 1: 65. | 1: 40. | 1: 30. | 1: 38. |

*Minuterings- och Utskänkingsställen* för spirituösa drycker, oberäknadt 22 gästgifvaregårdar och 6 ställen i städerna, der utskänkning ägt rum på grund af burskap eller särskild rättighet, hafva funnits till följande antal:

|                                         | 1856. | 1857. | 1858. | 1859. | 1860. |
|-----------------------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|
| Minuteringsställen.....                 | 39    | 40    | 35    | 37    | 38    |
| hvaraf å landet samt i köpingarne ..... | 7     | 8     | 3     | 3     | 4     |
| och utskänkingsställen .....            | 21    | 20    | 22    | 21    | 22    |
| hvaraf å landet .....                   | 3     | 2     | 4     | 4     | 3     |

I Carlshamn hafva utskänkingsrättigheterna under hela perioden, med undantag af ett år, varit upplätne åt ett bolag, hvars behållning, enligt med Magistraten träffad öfverenskommelse, användes till för samhället nyttiga ändamål. För öfrigt hafva så väl utskänkings- som minuterings-rättigheterna blifvit till enskilde personer å auktioner upplätne.

*Afgifterna* för försäljningen å dessa ställen hafva utgjort:

|               |                      |                                         |                     |
|---------------|----------------------|-----------------------------------------|---------------------|
| År 1856 ..... | R:dr 35,642: 24 öre, | År 1859.....                            | R:dr 53,320: 7 öre, |
| » 1857 .....  | » 43,627: 96 »       | » 1860.....                             | » 49,933: 97 »      |
| » 1858 .....  | » 51,738: 17 »       | eller tillsammans R:dr 234,262: 41 öre. |                     |

Af detta belopp hafva, efter afdrag af redogörarnes procent, 467 R:dr 48 öre, tillkommit:

|                                    |                     |
|------------------------------------|---------------------|
| länets Hushållnings-sällskap ..... | R:dr 46,657: 8 öre, |
| städerna .....                     | » 159,462: 70 »     |
| landtkommunerna .....              | » 27,675: 15 ».     |

De städerna tillkommande andelar af dessa afgifter hafva ingått i stads- eller drätselkassorna och användts till hvarjehanda kommunala behof. Landtkommunernas andelar hafva blifvit för alla åren reserverade

till framtida behof inom fem samhällen; för vissa år reserverade och för andra till åtskilliga ändamål använde inom 4, i 5 anslagne till skolväsendet, i 8 till fattigvården samt inom de öfrige under särskilda år till skola, fattigvård, socknebibliothek eller andra ändamål.

### 5. Kameralförhållanden.

Tab. N:o 10. För *hemman* och *lägenheter* å landet af alla slag vid periodens slut, dessas natur enligt nya jordeboksordningen, bruksningsdelar och uppskattningsvärde jemte jordområde och *egendomar i städerna* med uppskattningsvärde derå, redogöres i tab. N:o 10.

De i tabellen meddelade uppgifter om Carlskrona och Sölvesborgs jordområden, i afseende å hvilkas areal uppgifterna ej fullt öfverensstämman med de upplysningar, som meddelats å de i första afdelningen omnämnda, af G. Ljunggren utgifna kartor, äro grundade på officiella kartor öfver dessa städers jord och omfatta ej å Ljunggrens karta upptagne, till Carlskrona hörande, hemmanet N:o 51 Gullbärna,  $\frac{1}{2}$  mantal i Lösens socken af Östra härad och 2 jordar vid Ronneby i Medelstads härad, tillsammans innehållande en areal af 155 tunne- och 17 kappland, utan äro detta hemman och dessa jordar inbegripna i uppgifterna från landet, der de taxeras. Sölvesborgs odlingsbara jord har undergått laga skifte; men den icke odlingsbara står fortfarande under stadens omedelbara disposition. Deremot äro Carlskrona och Carlshamns områden oskiftade. En del deraf utarrenderas på längre tid i större och mindre lotter; den öfriga delen, bestående af betes- och skogsmark, begagnas som samfällighet.

På sätt tabellen vid jämförelse emellan mantalen och bruksningsdelarne utvisar, är *hemmansklyfningen* inom länet ganska långt utsträckt. Hvarje bruksningsdel utgör nemligen i medeltal ej fullt förmedladt  $\frac{1}{6}$ -dels mantal. Hemman inom Blekinge i allmänhet hafva dock ansetts, med besutenhetens bibehållande, kunna klyfvas till  $\frac{1}{6}$ -dels och å vissa öar och delar af strandbygden, der fiske ingår såsom hufvudsaklig utkomstkälla, ända till  $\frac{1}{8}$ -dels mantal. Af de genom landtmätare under perioden verkställda hemmansklyfningar hafva tre, tillsammans omfattande  $\frac{1}{8}$ -dels förmedlade mantal, varit af sänjedelningssegenskap, men alla öfriga deremot af beskaffenhet att böra fastställas, derföre de ock ingå i redogörelsen här nedan för laga skiftena.

Af de i tabellen upptagna torplägenheter, utgöres största delen af sådane, som blifvit afsöndrade från hemman på viss tid eller lifstid. Aftalen om afsöndringarne ske till större del i sammanhang med hemmansförsäljningar, i form af undantag för säljarens och hans hustrus lifstid. Ytterst sällan begäres fastställelse å afgäld till hemmanet, äfven om sådan blifvit af hemmansägaren betingad. Innehafvarne af dessa lägenheter befinna sig i allmänhet i jämförelsevis goda villkor.

Enligt hvad tabellen gifver vid handen, finnas endast få kronohemman, och under perioden hafva sådane af tillsammans  $1\frac{1}{4}$ -dels förmedlade mantal i åtta särskilda hemmanslotter blifvit skatteköpte.

Tab. N:o 11. *Skiftesverket* inom länet fortgår, om ej hastigt, dock oafbrutet. Likvisst förekomma numera till det mesta hemmansklyfningar dels efter gamla kartor och dels efter nya mätningar; hvaremot de egentliga laga skiftenas antal är jämförelsevis ringa. Närmare redogörelse för de under perioden sökta och verkställda skiftesförrättningar, som varit af natur att böra fastställas, samt på de med förrättningarne förenade utgifter till förrättningsmän och för odlings- och utflyttningskostnader meddelas i tabellen N:o 11.

Vid periodens slut funnos 280 byar och hemman, som *ej* undergått enskifte eller laga skifte.

Inflytelsen på jordbruket af de verkställda skiftena har varit af den mest välgörande beskaffenhet. De spridda ägotegarnes sammanläggning i få och formliga lotter, samt upphörandet af det förut vanliga och ofta menligt inverkan gemensamma arbetet och af den samtida skötseln och begagnandet af jorden, i förening med tryggheten i afseende på beståndet af skiftena, hafva gemensamt befordrat en förbättrad häfd och en mängd odlingar. Till följd häraf har spanmålsproduktionen äfven stigit så, att ett större antal hemman, hvil-

kas ägare förut måst köpa spanmål till brödföda under flere månader af året, efter undergångna skiften gifva en afkastning, som icke allenast är tillräcklig för ägarnes behof, utan äfven lemnar öfverskott till afsalu.

Orsaken till vexlingar i skiftenas antal under olika år härflyter oftast af tillfälligheter, såsom dels att hemman till följd af dödsfall eller af andra anledningar öfvergår till annan eller flere ägare, dels att den landtmätare, som åstundas till förrättningsman, antingen straxt eller ock först under ett kommande år är i tillfälle att utföra arbetet, dels ock att olika penningetillgång förefinnes det ena eller andra året, hvilken sistnämnda omständighet är den väsendtligaste och utan tvifvel kan anses hafva föranlett, att de sökta skiftena, på sätt tabellen visar, år 1858 varit lägre än under något annat år af perioden.

Af de från länet utgående *Statsbidragen* för nedannämnde år hafva, enligt special-räkningarne, blifvit:

|                   | levererade.          | såsom rester balanserade. |
|-------------------|----------------------|---------------------------|
| för år 1856 ..... | 566,746 R:dr 46 öre. | 9,973 R:dr 36 öre.        |
| » » 1857 .....    | 709,435 » 5 »        | 11,430 » 61 »             |
| » » 1858 .....    | 588,982 » 60 »       | 22,924 » 52 »             |
| » » 1859 .....    | 788,540 » 99 »       | 18,435 » 63 »             |
| » » 1860 .....    | 647,939 » 55 »       | 16,749 » 76 »             |

Vexlingen i restantebeloppen under dessa år har hufvudsakligen orsakats af bötesmedlen, uti hvilkas restförde belopp jemväl ingå de målsägarne, de fattige m. fl. tillkommande andelar.

*Kommunal-utskylder och -finanser* utgöra med afseende å kommunernas beskaffenhet hufvudsakligen tre slag, nemligen häradets, kyrkosocknens eller församlingens, samt stadskommunens. De *häradsvis* utgående kommunal-utskylder, som kunnat af räkenskaper till verkliga beloppet styrkas, hafva under periodens särskilda år utgått under de titlar och till de belopp, som nedanstående tab. Litt. F utvisar.

Tab. Litt. F.

Ändamålen, för hvilka dessa afgifter erläggas, antydas fullständigt genom benämningen. En del af afgifterna utgå af alla häraderna, en del åter endast af vissa bland dem. Inom tre härader verkställas debitering och uppbörd af kronans uppbördsmän, på grund af öfverenskommelse mellan dem och häradsboerna, men inom ett härad, Listers, ombesörjes uppbörden, utom för kronobrefbäringen, genom socknenämnderne eller särskildt antagne uppbördsmän för socknarne, hvilket senare förhållande medför många olägenheter synnerligast när, såsom åtskilliga gånger händt, handräckning emot häradet kommit i fråga. Afgifterna till tingsved, skarprättarens aflöning och städningen af det utaf Bräkne häradsrätt i Carlshamn begagnade sessionsrum utgå efter matlag, samt bidragen till fångvaktare- och häradstjenarelöner i Bräkne och Listers härader likale-

Tab. Litt. F.

*Kommunal-utskylder, häradsvis utgående.*

|                                                                         | 1856.  | 1857.  | 1858. | 1859. | 1860.  |
|-------------------------------------------------------------------------|--------|--------|-------|-------|--------|
| Tingshushyra..... R:dr R:mt                                             | 472    | 472    | 472   | 472   | 472    |
| Bräkne härads bidrag till underhåll af kronohäktet i Carlshamn..... » » | 287    | 287    | 287   | 287   | 287    |
| Städning af sessionsrummet derstädes..... » »                           | 25     | 25     | 25    | 25    | 25     |
| Tingsved..... » »                                                       | 186    | 187    | 177   | 174   | 174    |
| Fångvaktare- och häradstjenarelöner..... » »                            | 1,004  | 1,004  | 1,004 | 1,004 | 1,004  |
| Skarprättarelön..... » »                                                | 81     | 81     | 76    | 74    | 74     |
| Kronobrefbärings-afgift..... » »                                        | 5,386  | 5,524  | 5,037 | 5,040 | 5,614  |
| Snöplognings-afgift..... » »                                            | 234    | 705    | 167   | 64    | 373    |
| Afgift för grustägt till väglagning..... » »                            | 287    | 15     | 10    | 316   | 122    |
| Afgifter till vägförbättringar..... » »                                 | 2,054  | 1,904  | 1,904 | 1,904 | 1,904  |
| Djurläkarelön..... » »                                                  | 304    | 304    | 304   | 304   | 304    |
| Summa R:dr R:mt                                                         | 10,320 | 10,508 | 9,463 | 9,664 | 10,353 |

des efter matlag, men i öfriga delen af länet efter hemmantal, efter hvilken senare grund samtliga öfrige afgifter erläggas.

*Kyrkosocknarnes eller församlingarnes* utgifter afse hufvudsakligen kyrka, folkskola, fattigvård samt helso- och sjukvård. Bidrag ifrågakomna väl stundom äfven till andra föremål, men äro då vanligen af en tillfällig egenskap. Af utgifterna för kyrkoväsendet kunna de för klereci-statens underhåll behöflige icke af räkenskaper till verkliga beloppet styrkas, utan endast de, som af kyrkokassorna bestridas, samt de, som i och för kyrkobyggnader, inköp af ringklockor eller dylikt bestridas med kontanta sammanskott eller upplånade medel. Kyrkokassornas inkomster utgöras af lösen för kyrkotionde, arrende- och räntemedel, kollekter, gåfvor, afgifter vid kommunioner och för klockringning samt bötesmedel m. m. Med dessa inkomster bestridas de årliga utgifterna för kommunioner, de så kallade årliga exponenda, reparationer och diverse inköp m. m., hvarjemte inom en och annan församling bidrag till kyrkobetjeningens aflönande lemnas af kyrkokassan. Enligt de räkenskaper, som för granskning ingå till Kongl. Kammar-Rätten, hafva kyrkokassornas inkomster och utgifter uppgått till:

|         |       | Inkomsterna: |              | Utgifterna: |              |
|---------|-------|--------------|--------------|-------------|--------------|
| År      |       | R:dr         | R:mt         | R:dr        | R:mt         |
| År 1856 | ..... | R:dr         | R:mt 21,654. | R:dr        | R:mt 18,374, |
| » 1857  | ..... | »            | » 24,144.    | »           | » 16,191,    |
| » 1858  | ..... | »            | » 23,281.    | »           | » 22,645,    |
| » 1859  | ..... | »            | » 26,400.    | »           | » 20,272,    |
| » 1860  | ..... | »            | » 33,632.    | »           | » 29,844,    |

och utgjorde kyrkornas behållning sistnämnde år sammanlagdt 112,684 R:dr. För tillernade eller under perioden verkställda kyrko- och kapellbyggnader samt inköp af ett komministersboställe hafva dessutom inom fyra socknar sammanskott blifvit gjorda till ett belopp af 15,354 R:dr 19 öre, hvarjemte en af dessa socknar särskildt upplånat 19,300 R:dr.

Tab. Litt. G. Bidragen till *folkskolan* hafva utgjort de i nedanstående tab. Litt. G specificerade.

Det i tabellen upptagna statsanslag för år 1860 har tillgodokommit 13 församlingar med högst 211 R:dr och minst 17 R:dr. Af de utaf kommunen lemnade medel utgingo samma år de personela bidragen inom alla församlingarne, utom en, samt afgifterna för barn i skolåldern inom 25 och afgift efter 2:dra artikeln bevilning, hemmantal eller annan öfverenskommen grund inom 16 samhällen.

För *fattigskatterna* lemnas redogörelse under nästa afdelning i sammanhang med redogörelsen för fattigvården.

Utgifter för *helso- och sjukvården* hafva inom landtförsamlingarne endast förekommit vid inträffande epidemier samt i och för barnmorskeväsendet, men någon på räkenskaper grundad redogörelse för dem kan ej meddelas, likasom ej heller för socknarnes obetydliga utgifter för andra tillfälliga ändamål.

Tab. Litt. G.

Bidrag till folkskolan.

|         |                 | Af Staten anslagne medel. |                        | Af Kommunerna lemnade medel. |                                   |                                                                               | Räntor eller andra medel. | Summa Riksdaler R:mt. |
|---------|-----------------|---------------------------|------------------------|------------------------------|-----------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|---------------------------|-----------------------|
| År      |                 | Folk-skole-afgift.        | Särskilda statsanslag. | Personnella bidrag.          | Afgifter för barn inom skolålder. | Utdebiterade efter 2:a art. bev., hemmantal eller annan öfverenskommen grund. |                           |                       |
| År 1856 | ..... R:dr R:mt | 12,642                    | 120                    | 6,378                        | 4,285                             | 3,984                                                                         | 2,813                     | 30,222                |
| » 1857  | ..... » »       | 12,731                    | 120                    | 6,428                        | 4,545                             | 5,111                                                                         | 4,158                     | 33,093                |
| » 1858  | ..... » »       | 12,985                    | 120                    | 6,429                        | 5,511                             | 4,666                                                                         | 4,151                     | 33,862                |
| » 1859  | ..... » »       | 15,469                    | 497                    | 7,380                        | 4,931                             | 4,305                                                                         | 3,196                     | 35,779                |
| » 1860  | ..... » »       | 14,341                    | 1,163                  | 7,313                        | 5,062                             | 4,923                                                                         | 2,788                     | 35,590                |

Städernas utskylder och intrader, med undantag af dem, som ingå till deras kyrkokassor eller afse Tab. Litt. H. folkskola och fattigvård och hvilka inbegripas i de allmänna redogörelserna öfver dessa ämnen, hafva utgjorts af de i följande tab. Litt. H uppgifne.

De uttaxerade stadsskatterna utgå efter olika grunder allt efter beskaffenheten af de ändamål, för hvilka de äro afsedda. Den skiljaktighet, som förefinnes emellan här meddelade uppgift och den i förra afdelningen lemnade om beloppet af städerna tillkommande andelar af afgifterna för minuterings och utskänkning af brännvin, härleder sig från den olika period, kronoräkenskaperna och städernas enskilda räkenskaper omfatta.

Städernas *utgifter*, hvilka i regeln så lämpas, att de i det närmaste motsvara inkomsterna, äro af mångfaldig art och utgöras, oberäknadt de redan omnämnda för fattigvård och folkskola, hufvudsakligen af aflöningar till Magistraterna och städernas öfriga tjänstemän samt polis- och annan betjening, underhåll af allmänna byggnader och platser, vägar, broar, bryggor och kajer, kostnader för brandväsendet, gatubelysningen, skjutsväsendet samt hamn- och andra allmänna arbeten, båtsmansvakans-afgifter och diverse utgifter för tillfälliga behof.

I Ronneby köping, hvilken har egen kommunalförvaltning, uttaxeras årligen 2,633 R:dr för brandväsendet, lyshållning samt aflöning till läkare, polistjänsteman och bokförare m. m.; hvarjemte köpingen i hamn- omgälder årligen uppbär omkring 1000 R:dr, som användas till underhåll af sjöfartsanstalterna och hamnens förbättring.

Med afdrag så väl af upplånade medel, som äfven af de för kyrko- eller kapellbyggnader och in- Tab. Litt. I. köp af kapellansboställe gjorda sammanskott, hvilka äro af en mera tillfällig beskaffenhet, men med beräkning af de i nästa afdelning upptagne inkomster för fattigvården, hafva de medel, som för kommunala behof influera inom länet under periodens särskilda år, utgjort de i nedanstående tab. Litt. I uppgifne.

Tab. Litt. II.

Städernas intrader.

|                                                      |           | 1856.   | 1857.   | 1858.   | 1859.   | 1860.   |
|------------------------------------------------------|-----------|---------|---------|---------|---------|---------|
| Tolagsmedel.....                                     | R:dr R:mt | 18,571  | 17,039  | 17,814  | 26,801  | 27,162  |
| Väg- och mätarepenningar.....                        | » »       | 3,161   | 2,279   | 1,756   | 2,899   | 3,287   |
| Räntemedel.....                                      | » »       | 2,911   | 2,811   | 2,549   | 2,419   | 2,475   |
| Tomtören.....                                        | » »       | 1,636   | 1,635   | 1,636   | 1,632   | 1,633   |
| Arrendemedel och inkomster af städernas jord.....    | » »       | 22,262  | 28,398  | 25,119  | 24,510  | 22,662  |
| Öfverskottsrenta.....                                | » »       | 24      | 24      | 28      | 25      | 26      |
| Brännvins-minuterings- och utskänkings-afgifter..... | » »       | 19,323  | 26,134  | 32,640  | 36,259  | 35,091  |
| Bodståndspenningar.....                              | » »       | 285     | 293     | 292     | 248     | 205     |
| Bötesmedel.....                                      | » »       | —       | 282     | 235     | 125     | —       |
| Mudderafgift, inberäknadt erhållet Stadsbidrag.....  | » »       | 9,497   | 10,223  | 9,961   | 10,552  | 10,733  |
| Hamn- och vinterlagsmedel.....                       | » »       | 21,302  | 20,625  | 17,524  | 23,202  | 23,882  |
| Statsbidrag till brounderhåll i Carlskrona.....      | » »       | 500     | 500     | 500     | 500     | 500     |
| Diverse uttaxerade stadsskatter.....                 | » »       | 29,850  | 32,840  | 29,178  | 33,084  | 40,447  |
| Summa R:dr R:mt                                      |           | 129,322 | 143,053 | 139,232 | 162,259 | 168,103 |

Tab. Litt. I.

Influtne medel för kommunala behof.

|                                         |           | 1856.   | 1857.   | 1858.   | 1859.   | 1860.   |
|-----------------------------------------|-----------|---------|---------|---------|---------|---------|
| Häradernas.....                         | R:dr R:mt | 10,320  | 10,508  | 9,463   | 9,664   | 10,353  |
| Församlingarnes: för kyrkoväsendet..... | » »       | 21,654  | 24,144  | 23,281  | 26,400  | 33,632  |
| D:o för skolväsendet.....               | » »       | 30,222  | 33,093  | 33,862  | 35,778  | 35,590  |
| D:o för fattigvården.....               | » »       | 118,159 | 121,170 | 114,586 | 111,635 | 113,271 |
| Städernas.....                          | » »       | 129,322 | 143,083 | 139,232 | 162,259 | 168,103 |
| Ronneby köping.....                     | » »       | 3,633   | 3,633   | 3,633   | 3,633   | 3,633   |
| Summa R:dr R:mt                         |           | 313,310 | 335,631 | 324,057 | 349,369 | 364,552 |

## 6. Politi.

Utom *Flottans skolor* i Carlskrona för bildande af befäl och underbefäl, nemligen Artilleri-, Navigations-Tackel-, Machinist-, Varfsunderofficers- och Skeppsgosse-skolorna, finnas inom länet följande *tillämpningsskolor*: Länets landtbruksskola vid Marielund, Skeppsbyggeri-institutet i Carlskrona, Navigationsskolan i Carlshamn, Carlskrona slöjdskola, jemte skolor för qvinliga handaslöjder i Augerums, Nettraby, Hjortsberga och Mjellby socknar.

*Länets landtbruksskola*, som vid periodens början var förlagd vid Gungvala i Asarums socken, förflyttades 1858 till Marielund i Nettraby socken och förestås sedan denna tid af gårdens ägare. Den är organiserad med öfriga lägre landtbruksskolor i riket enligt Kongl. Maj:ts Nådiga Reglemente för dessa skolor af den 14 Januari 1851. Vid densamma äro anställda fyra lärare, som meddela undervisning i föreskrifna theoretiska och praktiska läroämnen, samt undervisare i trädgårdsskötsel, smide och slöjd. Lärlingarne äro till antalet 16 för år eller 4 utöfver det bestämda; och hafva 35 blifvit under perioden utexaminerade, hvilka alla, utom dem, som haft egna gårdar, erhållit förmånliga rättarebeställningar. Skolan har i statsbidrag årligen åtnjutit, de två första åren under perioden 3000 R:dr och sedermera 4000 R:dr, hvilka medel skolans föreståndare uppburit till bestridande af utgifterna för anstalten. Hushållnings-sällskapet, hvars förvaltningsutskott utgör skoldirektionen, har dessutom utbetalt 100 R:dr årligen till två premier åt läringar, som utmärkt sig för flit och godt uppförande. Det stora antalet ingående requisitioner å rättare från skolan vitsordar bäst det förtroende densamma så väl inom, som utom länet tillvunnit sig. Det är utom allt tvifvel, att skolans tillvaro och verksamhet utöfvat ett välgörande inflytande på länets jordbruk, och sedan numera äfven bondsöner börjat söka inträde derstädes, är all anledning hoppas, att skolan skall än mer bidraga till jordbrukets höjande.

*Skeppsbyggeri-institutet* i Carlskrona inrättades år 1843 på stadens kofferdivarf, men flyttades år 1850 till Kongl. skeppsvarfvet, för att bereda eleverna mera tillfälle till praktisk öfning. Institutet, hvilket lärar vara det enda i sitt slag i riket, har till ändamål att åt blifvande fartygs-konstruktörer och skeppsbyggare lemna undervisning i skeppsbyggeriets så väl praktiska som theoretiska delar, äfvensom att bibringa dem kännedom i ångmachin-väsendet och den humanistiska bildning, som för dem anses erforderlig. Lärarne äro fyra, en i matematik och humaniora, en i skeppsbyggeri, en i ångmachinlära och en i frihandsteckning. Undervisningen, som fortgår hela året, meddelas dels medelst lektioner, dels medelst praktisk handläggning vid förefallande skeppsbyggeriarbeten å Kongl. Skeppsvarfvet. Hvarje elev äger rätt att under sex års tid ifrån inträdet i institutet begagna undervisningen, som lemnas kostnadsfritt, samt erhåller af institutets anslag en lämplig mindre dagspenning 45 öre å 1 R:dr 20 öre, motsvarande hans å varfvet utförda arbete. Elevernas antal utgjorde: 1856: 13, 1857: 16, 1858: 18, 1859: 16, 1860: 14. Från institutets början till 1860 års slut hafva 31 elever genomgått fullständig kurs, och 56 under kortare tid åtnjutit undervisning. Ehuru det ej varit möjligt för flere än en del af de utexaminerade att få passande anställning vid skeppsvarfven här i riket, hafva dock de flesta, så väl af de utexaminerade, som af de utan examen afgångna, egnat sig åt sådane praktiska yrken, der deras i institutet vunna insigter varit dem af väsendtlig nytta. Kostnaderna för inrättningen, lärarnes aflöning och elevernas dagspenningar bestridas med ett af staten anvisadt årligt anslag af 5000 R:dr.

Tab. Litt. K. *Navigationsskolan i Carlshamn* är organiserad och förvaltas numera i öfverensstämmelse med reglementet för de på allmän bekostnad inrättade navigationsskolor af den 7 April 1841. Det skolan beviljade årliga statsanslag, som vid periodens början utgjorde 1,500 R:dr, har sedermera blifvit ökad till 2000 R:dr och 1860 ytterligare förhöjdt. Lokalen för skolan jemte boställsrum åt ordinarie läraren lemnas af Carlshamns stad. Vid skolan äro anställda en ordinarie lärare och en underlärare. Antalet inskrifne och utexaminerade elever, har varit det i tab. Litt. K å följande sida uppgifna.



*Slöjdskolan i Carlskrona*, egentligen en aftonskola, der undervisning två timmar dagligen meddelas i aritmetik, geometri, fysik, kemi, rättstafning, ritning, svarfning, modellering och bildhuggeri, började sin verksamhet år 1860 och är tillgänglig för elever af alla samhällsklasser, mot eller utan afgift. Styrelsen utgöres af Carlskrona stadsförsamlings folkskolestyrelse, förstärkt med tre ledamöter, utsedde af Borgerskapets Äldste samt af Handels- och Handtverksföreningarne. Lärarnes antal är tre, och lärjungarne voro under stiftelseåret 22. Skolans inkomster utgöra årligen 1,300 R:dr, hvaraf 300 R:dr till hyra betalas af staden, 750 R:dr utgå af Danielssonska fattigfonden, för hvilken närmare redogörelse meddelas här nedan, samt för öfrigt ränta af 5,900 R:dr donationsmedel och betalning af elever, som ej åtnjuta fri undervisning, och hvilka erlagga: handtverkslärning 2 R:dr, gesäll 6 R:dr och andre personer 10 R:dr årligen. Årsinkomsterna åtgå till bestridande af utgifterna för skolan, hvilken behöfver utvidgas, hvartill medel dock saknas. Efter åtta månaders verksamhet vid periodens slut kan skolan ej hafva medfört särdelse inflytelse på orten, men med säkerhet torde kunna antagas, att den kraftigt skall bidraga till höjande af den samhällsklass, för hvilken den är afsedd.

Skolorna för *flickors undervisande* i qvinliga handaslöjder i Augerums, Nettraby, Hjortsberga och Mjellby socknar hafva hvardera en lärarinna samt tillsammans 60 à 80 elever årligen. De underhållas genom räntor å donationsmedel, årliga bidrag af enskilda personer eller församlingarne, samt en af dem helt och hållet af enskild person. Kostnaderna för dem kunna därför ej uppgifvas.

Undervisningen i *städernas folkskolor* för flickor har dessutom blifvit utsträckt äfven till åtskilliga qvinliga slöjder.

Jemte åtskilliga enskilda uppfostringsanstalter, der flickor af de bildade klasserna undervisas i kristendom, historia, geografi, svenska och åtskilliga andra lefvande språk, ritning och handarbeten, finnas följande, till folkskolornas klass ej hörande *uppfostringsanstalter* nemligen:

i *Carlskrona* en *Småbarnsskola*, der barn, som ej uppnått den för inträde i folkskolan bestämda ålder, erhålla efter deras ålder lämpad undervisning i rättstafning och renläsning, räkning och skrifning samt kristendom, geografi och svensk historia. Undervisningen och tillsynen besörjes af en lärarinna och ett dennas biträde. Medellösa barn erhålla undervisning, någon beklädnad och middagsmåltid utan afgift. Betalande erlagga 1 R:dr à 50 öre i månaden. Inrättningen har en grundfond af 14,000 R:dr, tillkommen genom enskild välgörenhet. Med räntan deraf och frivilliga årsbidrag af åtskilliga stadens innevånare bestridas utgifterna. Skolbarnens antal har årligen utgjort från 54 till 76;

i *Carlshamn* en *Flickskola*, som är bekostad och under tillsyn af några stadens husmödrar och i hvilken omkring 40 fattiga flickor årligen erhålla behöflig undervisning, jemväl i husslöjd, samt beklädnad. Dessutom har under perioden i staden funnits sju *enskilda skolor för smärre barn*, der mer än hundra årligen blifvit undervisade;

Tab. Litt. K.      *Antal inskrifne och utexaminerade elever vid Navigationsskolan i Carlshamn.*

|               | Inskrifne. | Utexaminerade.          |                         |                              |                   |
|---------------|------------|-------------------------|-------------------------|------------------------------|-------------------|
|               |            | Styrmän af 2:a klassen. | Styrmän af 1:a klassen. | Sjökapte-ner af 1:a klassen. | För ångbåtsbefäl. |
| År 1856 ..... | 48         | 15                      | 14                      | 1                            | 5                 |
| ” 1857 .....  | 57         | 19                      | 16                      | 6                            | 20                |
| ” 1858 .....  | 48         | 15                      | 21                      | 9                            | 11                |
| ” 1859 .....  | 40         | 12                      | 8                       | 7                            | 13                |
| ” 1860 .....  | 42         | 10                      | 13                      | 10                           | 9                 |

i *Sölvesborg*, två af enskilda inrättade skolor för smärre barn;

i *Ronneby köping* en af köpingen bekostad *Flickskola* med en lärarinna. Fattiga flickor åtnjuta der den i dylika anstalter vanliga undervisningen, äfven i husslöjder;

i *Jemshögs socken* två *Småbarnsskolor* och en *Fattigskola*, den senare inrättad af enskild person, som der-till skänkt 5000 R:dr, samt ämnad till en undervisnings-, uppfostrings- och underhållsanstalt för fattiga barn. Läraren åtnjuter bostad, 1 tunnland jord och 240 R:dr i penningar, samt

ett så kalladt *Barnhem*, i två afdelningar, den ena i Carlskrona med 25, den andra å hemmanet Skärfvaboda i Rödeby socken med 18 barn. Denna inrättning, stiftad i syftning att bereda värlösa barn ett hem, der de kunde erhålla föräldravård, underhåll och christlig uppfostran, räknar sin tillvaro från 1859, och har några enskilda personers människokärlek helt och hållet att tacka för sin uppkomst och sitt bestånd. Inkomsterna bestå hufvudsakligen af gåfvor och derjemte af fosterlöner för barn, dem fattigvårdsstyrelser eller enskilda inackordera, samt afkastningen af inrättningens hemman Skärfvaboda.

Hvad *rättsväsendet och fångvården* beträffar, meddelas väl fullständiga redogörelser i Hans Excellence, Herr Justitie-Statsministerns och Fångvårds-Styrelsens årsberättelser, men då Blekinge, enligt dessa redogörelser, i förhållande till öfrige län, intager ett särdeles ofördelaktigt rum, hvad angår brottmålsens antal och antalet af dem, som blifvit i häkte innanade, synas dessa ämnen icke böra med tystnad här förbigås. Enligt den senast offentliggjorda berättelsen om rättsväsendet, innehar länet, i förhållande till folkmängden första rummet efter Stockholms stad, i afseende på urbota eller vanfrejdande brott och, hvad angår samtliga brottmålen, fjerde rummet, men, om endast landsbygden tages i betraktande, det första. Senaste berättelse om fångvården, eller för år 1860, visar, att Blekinge, i förhållande till folkmängden, innehar rummet näst efter Stockholms stad i afseende på antalet af de i häkte innanade, äfvensom att under året nykomne allmänna straff- och arbetsfångar samt krono-arbetskarlar de fleste, likaledes i förhållande till folkmängden, blifvit dömda af domstolar och auktoriteter inom Stockholms stad och dernäst inom Blekinge. Härvid bör dock anmärkas, att de dömda straff- och arbetsfångarnes samt krono-arbetskarlarnes antal ej utgör fullt en sjettedel af hela fångpersonalen inom länet, utan har det stora flertalet häktade varit sådane, som undergått förvandlingsstraff i brist af tillgång till böter för öfverträdelser af ordnings- och polisstadgar eller för mindre förbrytelser, bland hvilka öfverträdelser af gällande lag om försäljning af spritdrycker varit talrikast. Att bedöma hela befolkningens sedlighet och moraliska värde efter dessa förhållanden, torde vara så mycket mindre riktigt, som många skiljaktigheter i ifrågavarande hänseende förefinnas emellan olika delar af länet, och mången gång endast några få personer gifva polismyndigheter och domstolar mer att syssla, än hela den öfriga befolkningen i trakten. Att för öfrigt med fullkomlig säkerhet uppgifva orsakerna till länets ställning i brottmålsväg i förhållande till öfriga i riket, låter sig ej göra, men såsom sannolika anledningar torde utan fara för stort misstag kunna antagas: stadsbefolkningens talrikhet i förhållande till landets, vid 1855 års slut större än inom något annat län i riket; den särskildt ofördelaktiga inflytelsen af den lösa befolkningen af kronans vid flottans station i Carlskrona afskedade manskap och af der förlagde afdelning af krono-arbetskorpsen; den fullkomliga bristen inom åtskilliga delar af länet på en bildad medelklass, hvilken, att döma efter förhållandet i de trakter, der en sådan finnes, utöfvar en fördelaktig inverkan på närboende befolkning; vissa socknars långsträckta figur, i förening med kyrkors och prestgårdars ofördelaktiga läge inom dem, hvarigenom prestens inflytande inom de aflägsnare delarne af socknen betydligt minskas; samt slutligen den förderfliga inverkan, som den långt utsträckta husbehofsbränningen utöfvat, och hvilken ännu ej helt och hållet allestädes upphört, jemte den kända egendomlighet i folklynnet, till följd hvaraf Blekingsboen äfven af ganska ringa anledning öfvergår till personligt våld, dervid han ofta nog är mindre nogräknad vid val af tillhygge och vapen.

Hvad särskildt häktningar för försvarslöshet beträffar, hafva dessa allt sedan 1845 varit i ett ständigt aftagande. Härtill hafva flere orsaker medverkat såsom: spöstraffets och offentliga kyrkopliktens upphörande,

båda, enligt folkets uppfattning, stämplande brottslingen med vanära och försvärande hans återgång till samhället; Cellfängelse-systemets införande och den mer och mer utbredda erfarenheten, att cellfängen utgår från fängelset förbättrad och utan att hafva ingått några för hans framtid menliga förbindelser med andra förbrytare; en i allmänhet större omtänka hos socknenämnderne att vid förefallande behof bereda frigifna fångar tillfälle till en ärlig utkomst; samt slutligen det af ökad företagsamhet ökade behovet af arbetskraft, till följd hvaraf, åtminstone den från cellfängelse frigifne förbrytaren, så vidt han vill och kan arbeta, numera ej har särdeles svårighet att erhålla tjänst eller lönande sysselsättning.

De för *kreditens och företagsamhetens* underlättande stiftade inrättningar, som direkte afse länets behof, äro: *Filial-Banken i Blekinge*, stiftad år 1852; *Filial-Banken i Carlshamn*, stiftad år 1858; *Smålands Enskilda Banks Afdelningskontor i Carlskrona*, öppnadt 1847, sedan denna bank, stiftad år 1837, dertill erhållit rättighet i sammanhang med år 1846 meddelad ny octroj, som blifvit ytterligare förnyad år 1856; samt *Smålands med flere provinser hypoteksförening*, som, stiftad år 1846, påföljande år berättigades utsträcka sin verksamhet afven till Blekinge.

Inflytelsen af dessa inrättningar, bedömd efter nyttan deraf för låntagarne sjelfve, är naturligtvis mycket olika, såsom beroende af hvar och en låntagares egen vilja och förmåga att sköta sig till gagn eller skada. Medan det genom dessa inrättningar beredda tillfälle att erhålla behöfligt förlag utgör en källa till uppkomst och välstånd för den förståndige, ordentlige, arbetsamme och sparsamme låntagaren, hvilket yrke han än må utöfva, blifver deremot lättheten att erhålla penningar en anledning till obestånd för dem, som, i saknad af nämnde egenskaper, låta tillfället att låna inlocka sig i egendomsköp och företag utan beräkning af möjligheten att erhålla kostnaderna motsvarig afkastning, eller hvilka använda de upplånade medlen improduktivt, vare sig till ett slösande lefnadssätt, öfverflödiga byggnader och dylikt, eller eljest ej taga i betraktande sin förmåga att det upplånade å bestämd tid återbetala. Att bland allmogen ganska många tillhöra den senare klassen, låter beklagligen icke bestrida sig. Den allmänna och mera bestående inflytelsen af låneinrättningarne visar sig för öfrigt i stegrade egendomspriser, ökad konsumtion och en lifligare företagsamhet i flere riktningar, ej minst bland jordbruksklassen, deraf föranledd stegring i behovet af arbetskrafter och i priset å arbete samt en stor förbättring i arbetsklassens villkor.

Förutom nu nämnde inrättningar, har en särskild *Kreditförening* för Medelstads härad varit i verksamhet sedan år 1858. Stiftad i ändamål att mildra verkningarne af den förutgående år inträffade allmänna rubbning i krediten, så väl genom kontanta försträckningar till dem, som utan eget förvållande råkat i förlägenhet, som afven genom beredande af betalningsanstånd, när sådant utan olägenhet för fordringsägaren kunnat ske, har denna förening med framgång verkat för sitt syfte och var vid periodens slut fortfarande i verksamhet, fastän i en mycket minskad.

*Sparbankerna* äro till antalet fem, nemligen: Blekinge läns i Carlskrona, Carlshamns, Sölvesborgs, Ronneby samt Jemshögs, till Blekinge, och Näsums, till Christianstads län hörande socknars. Vid periodens början funnos femton *Filial-sparbanker* å landsbyggden, men intresset för dessa nyttiga inrättningar har beklagligen mycket minskats, så att vid 1860 års slut endast 5 sådana återstodo, nemligen inom Christianopels, Sturkö, Lösens, Augerums och Nettraby socknar. Insättningar i Filial-sparbankerna ske en gång hvarje månad, hvar efter de insatta beloppen ingå till hufvudbanken att bokföras och förräntas i sammanhang med dennas medel.

För sparbankernas ålder samt delägars antal, kapital-tillgång och besparing, öfver delägarnes andel Tab. N:o 12. vid periodens slut jemte årliga insättningar och uttagningar redogöres i tabellen N:o 12.

Härvid bör i afseende på sparbanken i Sölvesborg anmärkas, att uppgift om insatta och uttagna belopp under periodens 2:ne första år icke kunnat meddelas, men att enligt hufvudräkningen för samma år insättningarne öfverstigit uttagningarne år 1856 med 53,189 R:dr samt under år 1857 med 71,090 R:dr. Af tabellen inhemtas, att insättningarne uppgått till högre belopp än uttagningarne under åren 1856, 1857 och 1859,

men att ett motsatt förhållande ägt rum under åren 1858 och 1860; och har sistnämnde förhållande sin grund i minskad penningetillgång till följd af 1857 års kreditförhållanden och klenare skördar under åren 1857 och 1859.

Kapitalutlåningen verkställes enligt mycket olika grunder inom de särskilda bankerna. Medan sparbanken i Carlskrona ej utlemnar annat än stående lån emot inteckning eller pant, utlåna tre af öfriga banker största delen af sina kapitaler mot borgen och på viss tid, vanligen 6 månader. Vid periodens slut voro af samtliga banker utlånade, mot borgen 879,239 R:dr, mot inteckning 552,329 R:dr och emot annan säkerhet 41,978 R:dr eller tillsammans 1,473,536 R:dr.

Förvaltningskostnaderna äro något olika under olika år och uppgingo för samtliga bankerna för år 1860 till 6,214 R:dr. Äfven i afseende på det högsta belopp, som af en person eller på en bok må insättas per dag, per år och inalles, äro bestämmelserna mycket skiljaktiga inom de särskilda bankerna, men alla godtgöra delägarne enahanda ränta, 5 procent för året, å deras insatta medel.

Insättarne tillhöra till en betydlig del arbetsklassen, af hvilken dock en ännu större del skulle, under de för denna klass nu rådande gynnsamma förhållanden, utan svårighet kunna göra betydande insättningar. Emellertid kunna sparbankerna anses redan hafva medfört ett nyttigt inflytande på arbetsklassen och bland denna i ej ringa mån inom vissa orter befrämjat flit, sparsamhet och ordentlighet. Att förtroendet för sparbankerna och insigterna om nyttan af dem äro i stigande, visar sig deraf, att delägarnes antal under perioden ökats från 7,371 till 8,678 och bankernas kapital från 1,038,003 R:dr till 1,504,577 R:dr, oaktadt här ofvan anmärkta ogynnsamma förhållanden under 2:ne år af perioden.

*Sockne-magasiner* finnas blott inom Hoby, Ölnehults och Backaryds socknar och hade vid 1860 års slut en tillgång af 218 tunnor råg och 222 tunnor korn. Magasinen äro bildade genom insatser af hemmansägare efter innehavande mantal, och utlåningen sker emot ränta af 4 kappar på tunnan. Den influtna räntesåden användes till förstärkning af magasinens fond, fattigvården eller folkskolan. Ehuru viktiga inkast kunna göras emot nyttan af dessa inrättningar, samt räntefoten är och måste vara hög, för att inrättningarna skola bära sig, anses de dock medföra stora fördelar, då tillfälle genom dem är beredt den fattige att i behovets stund på nära håll undfå sitt behof af spanmål, till brödföda eller utsäde, utan att nödgas anlita ofta svåråtkomliga penningar och betungas med en transportkostnad, som skulle betydligt fördyra den på annan ort köpta varan.

Hushållnings-sällskapet har sökt verka för inrättandet af socknemagasiner inom öfriga församlingar, men dessa försök hafva ej ledt till annat resultat, än att församlingarne, efter i sockenstämmor inhemtad kännedom om upprättade och utdelade tryckta förslag till reglemente för dessa inrättningar, nästan enhälligt erkänt nyttan deraf, men tillika förklarar, att de ej hade råd bekosta de för ändamålet erforderliga byggnader. I en församling, Rödeby, har dess andel af afgifterna för försäljning af spritdrycker för åren 1856—1859 blifvit anslagen till bildande af grundfond för ett socknemagasin.

*Till skydd mot brandskador* finnas 3 försäkrings-inrättningar i länet, nemligen: Länets Brandstodsförening å landet samt Brandstodsföreningarne för Tvings och Backaryds socknar. I *Länets Brandstodsförening*, stiftad år 1847, brandförsäkras fast och lös egendom å landet, utom köpingarne. För fabriker med ångmaskiner och samma ägare tillhöriga hus inom visst afstånd derifrån, äfvensom för penningar, guld och dylik lös egendom vinnes ej inträde i bolaget. Försäkringsrätten är för öfrigt begränsad, så att försäkring ej meddelas till högre belopp än 10,000 R:dr för ett och samma hus, 20,000 R:dr för hus samt 25,000 R:dr för lösegendom å samma gård, om ej husen ligga på längre afstånd ifrån hvarandra. De för brandskadors och kostnaders ersättande erforderliga penningar utskrifvas och tillskjutas af delägarne i mån af behof och i förhållande till försäkringssummorna. Delaktighet i föreningen befriar från förbindelse att enligt lag och förut gällande föreskrifv godtgöra timad brandskada. Ledningen af bolagets angelägenheter är anförtrödd en af bolaget utsedd Direktion med biträde af Brandstods-komitée inom socknarne.

I Tvings sockens *Brandstodsbolag*, stiftadt år 1856, för försäkring af hus och löseegendom i Tvings socken, kan inträde vinnas äfven af personer inom angränsande socknar. Bolaget är organiseradt och förvaltas hufvudsakligen efter samma grunder, som Länets allmänna Brandstodsbolag, men försäkringar erhållas dock endast till vida lägre belopp än i länsbolaget.

Backaryds sockens *Brandstodsförening* stiftades 1840 i ändamål att ersätta brandskada å hus inom socknen. Husen fördelade i två afdelningar, den ena hemmansägare och den andra torpare och andre personer tillhörige, värderas hvart femte år af bolagsstyrelsens ordförande och två å socknestämman valde biträden, hvilka personer för besväret härmed erhålla ersättning af ägarne. Brandskada ersättes af delägarne inom den afdelning, hvilken af skadan drabbats.

Antalet försäkringar och ansvarighetssumman vid periodens slut jemte antalet ersatte brandskador Tab. Litt. L. och utgifterna inom dessa tre bolag har varit hvad i följande tab. Litt. L. är uppgifvet.

Förvaltningskostnaderna inom länsbolaget hafva i medeltal utgjort 1,366 R:dr årligen.

Inom *Sillhöfda socken* har ett *Brandförsäkringsbolag* varit i verksamhet under perioden, men detta bolag upplöstes år 1858, sedan detsamma under sista året af sin tillvaro utbetaladt brandskade-ersättning för fast egendom med 1,000 R:dr och för lös egendom med 2,407 R:dr, hvilket allt uppbunnit vid ett tillfälle, men tillört flere personer. De flesta af detta bolags medlemmar hafva sedan i ingått i länets brandstodsbolag.

Af hemmansägarne inom *Christianopels socken* stiftades år 1812 en särskild *Brandstodsförening* för försäkring af åbyggnader. Stadfästelse meddelades af Kammar-Kollegium år 1815, med vilkor, att hemmansägarnes i lag bestämda skyldighet att betala brandstod vid timade brandskador inom häradet ej upphörde förrän föreningens kassa uppgick till 6,000 R:dr. Fastän föreningen ej blifvit formligen upplöst, har den dock under perioden ej varit i egentlig verksamhet, sedan en stor del af delägarne sökt inträde i länets brandstodsbolag. Kassabehållningen utgjorde vid 1860 års slut 3,257 R:dr, men uppgift om antal delägare och ansvarighetsbelopp har ej kunnat meddelas. Två under perioden timade brandskador till värde af 450 R:dr voro ej ersatte vid 1860 års slut. De för öfrigt med säkerhet kände brandskadorne voro till antalet nio, af hvilka en, uppgående i värde till 347 R:dr, icke blifvit ersatt, men de öfrige godtgjorts af de allmänna brandstodsbolagen samt bolaget Skandia med sammanlagdt 36,003 R:dr.

*Länets Kreaturs-försäkringsbolag* till ersättande af förluster genom den smittosamma lungsjukan, för hvilket Kongl. Maj:t den 26 September 1849 stadfästat reglemente, har under perioden lyckligtvis ej behöft utöfva någon verksamhet.

Tab. Litt. L.

Brandstodsföreningar.

|                                                                | Antal försäkringar. | Ansvarighetssumma.<br>R:dr R:mt. | Antal ersatte brandskador. | Utbetalad brandskade-ersättning.<br>R:dr R:mt. |
|----------------------------------------------------------------|---------------------|----------------------------------|----------------------------|------------------------------------------------|
|                                                                | Vid 1860 års slut.  |                                  | Under hela perioden.       |                                                |
| Brandstodsbolaget & landet inom afdelningen för hus.....       | 6,627               | 10,432,255                       | 78                         | 60,463                                         |
| D:o d:o d:o för löseegendom.....                               | 4,713               | 8,459,650                        |                            | 33,112                                         |
| Summa                                                          | 11,340              | 18,891,905                       | 78                         | 93,575                                         |
| Brandstodsbolaget inom Tvings socken, afdelningen för hus..... | 610                 | 780,770                          | 1                          | 3,000                                          |
| D:o d:o d:o d:o för löseegendom.....                           | 595                 | 777,560                          |                            |                                                |
| Summa                                                          | 1,205               | 1,558,330                        | 1                          | 3,000                                          |
| Backaryds sockens brandstodsförening.....                      | 386                 | 221,800                          | 1                          | 370                                            |
| Summa för alla bolagen                                         | 12,931              | 20,672,035                       | 80                         | 99,945                                         |

*Two bolag* eller föreningar finnas stiftade, den ena år 1855 i *Mjellby* och den andra år 1857 inom *Thorhamns socken*, i ändamål att genom försäkring bereda ersättning för fiskredskap, som genom storm eller olycka under vrakning i sjön förloras eller så skadas, att den blifver obrukbar. Till försäkring antagas endast sill- och laxgarn samt ekor, tillhörige fiskare inom socknarne. Delägarne utse styrelse af personer inom eller utom bolaget och erlägga bestämda årsafgifter för hvarje försäkradt garn eller eka. Vid 1860 års slut funnos 108 delägare, som försäkrat 2,481 sillgarn, 18 laxgarn och 6 ekor till ett sammanlagdt belopp af 15,841 R:dr. Under perioden hafva ersättningar utgått för 329 förlorade eller skadade sillgarn med 1,914 R:dr. Försäkringsafgifterna under tiden uppgingo till 2,136 R:dr. Kassabehållningen utgjorde vid 1860 års slut 1,508 R:dr, förutom 1,875 R:dr föreningarne anvisadt understöd af allmänna medel, som utgör en stående grundfond, hvaraf räntan, men ej, utom i särdeles ömmande fall och med Länsstyrelsens tillåtelse, någon del af kapitalet må till skadeersättningar eller annorledes begagnas. Fiskarens båt och redskap äro oftast hans enda egendom, och förlusten deraf är för ägaren så mycket mer olycksbringande, som han dermed beröfvas äfven det förnämsta medlet till sin framtida bergning. Medvetandet om osäkerheten i hans ekonomiska ställning till följd af de med hans näringsfång förenade olyckor och förluster gör, att fiskaren i den goda tiden i allmänhet ej sparar för en kommande sämnre; men vissheten att genom inträdet i en sådan förening hafva förekommit det ekonomiska obestånd, som eljest vid inträffande förluster skulle drabbat honom, lifvar den i bolaget ingångne fiskaren till sparsamhet, omtanka och ordning samt utöfvar sålunda ett särdeles fördelaktigt inflytande på hans ställning. Dessa föreningar äro därför af yttersta vikt och skulle i större utsträckning utan tvifvel medföra de mest helsosamma verkningar. Så väl Länsstyrelsen, som Hushållnings-sällskapet och enskilde personer hafva i denna öfvertygelse sökt bringa flere sådane föreningar till stånd, men alla bemödanden hafva hittills strandat emot svårigheten att bland fiskarebefolkningen finna personer med tillräcklig insigt att handhafva den ganska besvärliga förvaltningen, samt emot fiskrarnes olyckliga, af deras äfventyrliga yrke alstrade, vana att ej tänka på framtida behof.

Inom länet finnes en *filialafdelning af Jönköpings läns Pensionsförening eller ränteförsäkrings-anstalt*. Denna afdelning bildades år 1854 och ägde vid 1860 års slut 36 delägare med ett sammanräknadt insättningsbelopp af 2,729 R:dr 32 öre, derå upplupne räntor och årsvinster vid samma tid uppgått till 517 R:dr 56 öre, så att behållningen i så kallade besparingsklassen (den enda, hvaruti inom länet insättningar skett) utgjorde, efter afdrag af behållningen för en afleden delägare, 3,241 R:dr 55 öre.

| Insättningar:                               |         |       |           | Årsvinst: |       |           |           | Behållning: |   |   |           |
|---------------------------------------------|---------|-------|-----------|-----------|-------|-----------|-----------|-------------|---|---|-----------|
| hvilka vid 1855 års slut utgjorde R:dr R:mt | 454,50. | ..... | R:dr R:mt | 23,82.    | ..... | R:dr R:mt | 478,32.   |             |   |   |           |
| ökades under år 1856 med.....               | »       | »     | 180,0.    | .....     | »     | »         | 208,43.   |             |   |   |           |
| »                                           | »       | »     | 1857      | »         | »     | »         | 1,046,32. |             |   |   |           |
| »                                           | »       | »     | 1858      | »         | »     | »         | 477,49.   |             |   |   |           |
| »                                           | »       | »     | 1859      | »         | »     | »         | 391,85.   |             |   |   |           |
| »                                           | »       | »     | 1860      | »         | »     | »         | 644,47.   |             |   |   |           |
| R:dr R:mt 2,729,32.                         |         |       |           | .....     | »     | »         | 517,56.   | .....       | » | » | 3,246,88. |

Återbetalde för en död delägare ..... 5,33.

Summa R:dr R:mt 3,241,55.

Lättfattliga upplysningar om föreningens organisation och ändamål hafva blifvit från trycket utgifne och inom länets alla delar spridde, men det oaktadt tyckes man i allmänhet ännu hvarken hafva gjort sig reda för grunderna för inrättningen eller kommit till insigt om de fördelar, som med delaktigheten deruti äro förenade; och är detta anledningen till den obetydliga framgång, föreningen hittills rönt inom länet.

*Befintliga Pensions- och nödhjelps-inrättningar* äro för öfrigt: *Lundeska och Danielsonska* gratialkassorna i Carlskrona, stiftade genom testamentariska förordnanden år 1780 af Handlanden Nils Lunde och 1813 af Handlanden Jonas Danielsson, med ett sammanlagdt kapital af 70,112 R:dr 70 öre, i ändamål att räntorna skola användas dels till månatliga gratialer åt sådane fattige, som icke äro föremål för allmän fattigvård, och dels till aflöning åt en eller flere personer, som undervisa fattiga barn i christendomskunskap och nyttiga yrken. Kassorna förvaltas af Konungens Befallningshafvande och Borgerskapets äldste. Gratialisternas antal utgjorde vid periodens slut 129, tillsammans åtnjutande 3,360 R:dr i pensioner. Af räntorna erhåller Carlskrona slöjdskola 750 R:dr årligen.

*Carlskrona Handlandes Enke- och Pupillkassa*, stiftad 1832 af stadens handlande, med ändamål att lemna understöd åt enkor och barn efter delägarne samt äfven till äldre afsigkomne handlande. Kassan, som förvaltas af en utaf delägarne utsedd Direktion, har en fond af 247,000 R:dr, uppkommen genom särskilda bidrag och besparingar, inträdesavgifter, utgörande 500 R:dr för hvarje delägare, samt räntebesparingar. Kassan lemna gratial åt aflidna delägars enkor med 400 R:dr, åt oförsörjda barn i mån af deras antal, dock ej öfver enkas gratial, samt åt afsigkomne handlande med 75 å 200 R:dr årligen. Delägarne äro 108. Understödstagarne bestodo år 1860 af 16 enkor, 5 barn och 2 afsigkomne delägare, hvilka tillsammans åtnjuta 7,300 R:dr i understöd.

*Carlskrona Handverksborgares Enke- och Pupillkassa*, stiftad år 1842 af dessa borgare, med ändamål att bereda understöd åt deras enkor och barn. Kassan förvaltas af en Direktion, utsedd af delägarne, och dess grundfond är bildad genom gåfvor och särskilda bidrag. Delägarne erlägga 165 R:dr inträdesavgift samt derjemte årliga avgifter. Kassans kapital utgör 44,284 R:dr. Gratial från kassan är bestämdt till 50 R:dr. Delägarnes antal är 79 och understödstagande enkors 16, hvilka tillsammans erhålla 787 R:dr 50 öre pensioner.

*Föreningen i Carlskrona till belöning och understöd för troget tjenstefolk*, stiftad 1853, för att dels med penningebelöningar uppmuntra tjenare, som genom långvarig och trogen tjenst samt derunder ådagalagd sedlighet, ordentlighet och arbetsflit befrämjat en gagnelig täflan i dessa dygders utöfning, dels ock att understödja sådane bland dem, som genom ålderdom eller obotliga krämpor eller ock tillfälligtvis, utan eget förvållande, betagits förmågan att fortfara i sitt tjenstekall, och som genom välförhållande gjort sig af sådan hjälp förtjente. Föreningens tillgångar bildades dels af särskilda dispositioner för en gång dels af årliga smärre bidrag, och ledamöter deri äro alla de, som på ett eller annat sätt bidraga till föreningens ofvanuppgifna ändamål. Summan af utdelade belöningar och understöd utgjorde:

|                                |      |      |      |
|--------------------------------|------|------|------|
| år 1856 till 36 personer ..... | R:dr | R:mt | 480. |
| » 1857 » 46 » .....            | »    | »    | 500. |
| » 1858 » 32 » .....            | »    | »    | 420. |
| » 1859 » 35 » .....            | »    | »    | 445. |
| » 1860 » 34 » .....            | »    | »    | 420. |

Sistnämnde år hade föreningen en samlad fond af 4,065 R:dr.

*Carlshamns Enke- och Pupillkassa*, som stiftades 1851 och förvaltas af delägarne genom en af dem utsedd Direktion, är bildad genom donationer och bidrag af delägarne. Delaktighet i kassan kan vinnas af hvar och en välfrejdad person inom viss ålder, som är boende i Carlshamn eller inom en mil derifrån, samt berättigar delägars enka och barn samt i vissa fall äfven delägaren sjelf till pension. Vid 1860 års slut hade kassan en fond af 61,017 R:dr 96 öre och utdelade under året 11 pensioner å 200 R:dr, 2 å 100 R:dr och 4 å 50 R:dr eller tillsammans 2,600 R:dr.

*Offentliga sjukvårdsanstalterna*, oberäknadt de för flottan inrättade, bestå af länets Kurhus och La- Tab. Litt. M. sarett i Carlskrona samt Lasarett i Carlshamn. Antalet å dessa sjukhus tillgängliga och i medeltal upptagne sängplatser samt sjukhusens inkomster och utgifter inhemtas af å följande sida stående tab. Litt. M.

Behållningen af *kurhusmedlen*, hvilka utgått med 5 skillingar banko för hvarje skattskrifven person för åren 1856 och 1857, men sedermera med 15 öre för personen, har årligen fördelats emellan Lasarettten i Carlskrona och Carlshamn, sålunda att det förstnämnda erhållit hälften åren 1856 och 1857, men derefter endast en tredjedel. Lasarettens inkomster utgöras i öfrigt af räntor å utlånte kapitaler, donationsmedel, underhållsersättningar och frivilliga afgifter. Fri sjukvård och underhåll hafva beviljats fattiga, å Lasarettet i Carlskrona i medeltal under 2,192 dagar årligen och i Carlshamn under 500 dagar årligen de fyra första och 1,000 dagar sista året i perioden. För betalande har ersättning utgått med endast ungefär hälften af verkliga kostnaden.

*Helsobrunnar* finnas vid *Carlshamn* och *Ronneby*. Den förra är ej af särdeles anmärkningsvärd beskaffenhet, men då *Ronneby* brunn är af stor betydelse samt dessutom tillhör kronan och någon redogörelse för brunnsinrättningen jemte dess ekonomiska ställning icke på annat sätt offentliggöres, torde en sådan, något fullständigare, här vara på sin plats.

Denna inrättning, som räknar sin tillvaro från år 1727, då innehafvaren af egendomen Carlstorp upplät till en brunnsinrättning en jordrymd, blott 400 alnar i qvadrat, har sedermera tid efter annan utvidgats och blifvit försedd med kostsamma och prydliga byggnader, så att den numera har ett ganska stort värde. Fastän tillhörig kronan, har den, så vidt nu känt är, aldrig undfått något understöd af allmänna medel, utan så småningom gått framåt, blott till följd af enskilda personers omtanka och sträfvanden. I detta förhållande torde förnämsta orsaken återfinnas, hvarföre denna brunnsinrättning, så värderik i och för helsovattnets märkvärdiga egenskaper och inrättningens natursköna belägenhet i en trakt med särdeles mildt klimat och lätta kommunikationer, icke redan länge sedan hunnit till den höjd och den utveckling densamma förtjenar. Utom den äldre helsokällan eger brunnsinrättningen äfven den på något afstånd derifrån belägna så kallade Ekholtzka källan, som jemte ett tunnland jord deromkring år 1857 donerades till inrättningen af en i *Ronneby* bosatt person. Helsovattnet begagnas icke allenast till drickning utan äfven till bad. Ett badhus finnes å den äldre brunnsplanen och ett större och prydligare med ångmachin för vatten-uppfordringen var under uppförande vid periodens slut å den 1857 donerade jorden. För fattiga brunnsгäster finnes ett så kalladt Brunns-Lasarett med 60 sängplatser, af hvilka 40 äro afsedde för sådane fattige, som under brunnstiden bekosta sin föda, och 20 för sådane, som erhålla äfven denna på brunnsinrättningens bekostnad. För dessa sistnämnde betalas af vederbörande församlingar en inträdesavgift, af 3 R:dr för personen, till brunnskassan. Inrättningen står i administrativt hänseende under Länsstyrelsens och i medicinskt under Sundhets-Kollegii öfverinseende. Förvaltningen ombesörjes af en Direktion, bestående af ordförande och sex ledamöter jemte brunnsintendenten, af hvilka den sistnämnde tillsättes af Sundhets-Kollegium samt de öfrige utses af Länsstyrelsen bland personer i orten. Räkenskaperna granskas årligen af tre revisorer, dem Länsstyrelsen förordnar och hvilka insända berättelse öfver revisionen till samma Styrelse. Bemeddade brunnsгäster erlägga af

**Tab. Litt. M.**     *Antal sängplatser samt inkomster och utgifter vid de civila sjukhusen.*

|              | K u r h u s e t.   |                         |            |           | Lasarettet i Carlskrona. |                         |            |           | Lasarettet i Carlshamn. |                         |            |           |
|--------------|--------------------|-------------------------|------------|-----------|--------------------------|-------------------------|------------|-----------|-------------------------|-------------------------|------------|-----------|
|              | Antal sängplatser. |                         | Inkomster. | Utgifter. | Antal sängplatser.       |                         | Inkomster. | Utgifter. | Antal sängplatser.      |                         | Inkomster. | Utgifter. |
|              | Tillgäng-<br>lige. | I medeltal<br>upptagne. |            |           | Tillgäng-<br>lige.       | I medeltal<br>upptagne. |            |           | Tillgäng-<br>lige.      | I medeltal<br>upptagne. |            |           |
| År 1856..... | 36                 | 30                      | 7,161      | 3,970     | 24                       | 12                      | 2,514      | 2,091     | 16                      | 5                       | 2,369      | 2,630     |
| » 1857.....  | 36                 | 24                      | 7,243      | 4,053     | 24                       | 17                      | 3,075      | 2,944     | 16                      | 5                       | 3,398      | 3,762     |
| » 1858.....  | 36                 | 23                      | 7,319      | 3,708     | 24                       | 16                      | 2,808      | 2,565     | 16                      | 5                       | 2,503      | 2,131     |
| » 1859.....  | 36                 | 21                      | 7,050      | 3,313     | 24                       | 21                      | 2,908      | 3,489     | 16                      | 4                       | 3,199      | 2,151     |
| » 1860.....  | 36                 | 26                      | 7,231      | 3,976     | 24                       | 18                      | 3,247      | 2,906     | 16                      | 6                       | 3,697      | 2,865     |



gifter till brunnen enligt fastställd taxa. Fattighjon och obemedlade, oberäknadt de å lasarettet herbergerade, äro befriade från afgifter för brunnsdrickning och bad.

Brunns- och badgästernas antal samt inrättningens inkomster och utgifter under perioden hafva Tab. Litt. N. varit de i nedanstående tab. Litt. N upptagne.

Vexlingen i utgifternas belopp är beroende af byggnadsföretag och uppköp af materialier för sådane. Vid periodens slut hade brunnsinrättningen 6,000 R:dr skuld. Värdet af inrättningens jord, byggnader och inventarier uppgick vid samma tid deremot till 43,594 R:dr samt kassabehållningen till 2,220 eller tillsammans 45,814 R:dr.

*Badinrättningar*, så väl för varma bad som hafsbad och tillhörande enskilda personer eller bolag, finnas i Carlskrona, Carlshamn, Sölvesborg och Ronneby köping samt vid Ronneby redd och äro flitigt begagnade, särdeles inrättningarne för hafsbad. Äfven fruntimmer begagna sig numera temligen allmänt af bad i öppna sjön, och för deras undervisning i *simning* anställdes lärarinna vid badinrättningen i Carlskrona vid dess öppnande år 1860.

Allmänna helso- och sjukvården handhafves af *två Provinsialläkare* med station i Carlskrona och Sölvesborg, *en Distriktläkare* i Ronneby, *fyra Stadsläkare* i Carlskrona och Carlshamn samt två läkare vid länets ofvannämnde sjukvårdsanstalter. Ytterligare erfordras två provinsialläkare och, så vidt provinsialläkare-stationen i Sölvesborg, på sätt Länsstyrelsen föreslagit, kommer att flyttas, äfven en stadsläkare.

*Fältskärer* funnos vid periodens slut till ett antal af fyra i Carlskrona, Carlshamn och Ronneby och var en sådan derutöfver behöflig för Sölvesborg.

*Barnmorskornas* antal vid periodens slut utgjorde 29, af hvilka 12 voro boende i städerna, 16 antagne af socknarne på landet med distrikt af 1 till 4 socknar, samt en bosatt å landsbyggden, utan att vara till socknebarnmorska antagen. Utöfver detta antal erfordras minst 8 barnmorskor, för att behovet skall vara tillfredsställande fylldt.

*Djurläkare* finnas tre, en i hvardera af länets städer; en ytterligare erfordras med station i Ronneby.

*Apotheken* äro fem, och huruvida flere kunna behöfvas beror på, om föreslagen förändring i provinsialläkaredistriktet kommer till verkställighet eller icke.

Vid inträffande allmännare sjuklighet eller farsoter, af hvilka *cholera* och *rödsot* under perioden förekommit i åtskilliga delar af länet, hafva *Sundhetsnämnderna* efter bästa förnåga sökt fullgöra dem författningsenligt åliggande skyldigheter, ehuru sådant, hvad landsorten beträffar, ofta varit förenadt med ganska stora svårigheter. Under vanliga förhållanden deremot hafva sundhetsnämnderna i allmänhet varit föga verkamma och icke sträckt sin omtanka till undanrödjande af sjukdomsorsaker.

*Fattigvårdssamhällena* inom länet äro 34, nemligen: Carlskrona, Carlshamns och Sölvesborgs städer, Ronneby köping samt 30 församlingar å landet. Under sista året i perioden var fattigvården inom 14 af dessa fördelad i 97 rotar. Efter utfärdandet af 1847 års fattigvårdsstadga, deri föreskrefs, att hvarje samhälles bestämmelser om fattigvårdens ordnande, skulle underställas Länsstyrelsens pröfning, fastställdes sådane

Tab. Litt. N. *Brunns- och badgästernas antal vid Ronneby samt inrättningens inkomster och utgifter.*

|               | Antal<br>brunns- och<br>badgäster. | Deraf beta-<br>lande. | Inkomster. | Utgifter. |
|---------------|------------------------------------|-----------------------|------------|-----------|
| År 1856 ..... | 1,333                              | 1,109                 | 6,400      | 6,003     |
| » 1857 .....  | 1,381                              | 1,138                 | 6,450      | 3,958     |
| » 1858 .....  | 1,182                              | 964                   | 6,493      | 6,254     |
| » 1859 .....  | 1,236                              | 1,004                 | 6,934      | 9,360     |
| » 1860 .....  | 1,127                              | 829                   | 5,865      | 20,347    |

bestämmelser eller reglementen för alla samhällen, för hvilka fattigvårds-reglementen icke redan förut blifvit af Kongl. Maj:t fastställda; men efter utfärdandet af nu gällande fattigvårdsförförordning, hvilken icke innehåller någon ovilkorlig föreskrift i nämnde hänseende, hafva blott 8 samhällen sökt och erhållit Länsstyrelsens fastställelse å sådane reglementen. I öfriga samhällen följas i allmänhet de äldre bestämmelserna, så vidt de äro med nu gällande lagstiftning i ämnet förenliga.

Tab. N:o 13. För fattigpersonalen, antal fattighus och fattigstugor jemte fattigvårdens inkomster och utgifter under hvarje år i perioden redogöres i tabellen N:o 13.

Härvid bör dock anmärkas, att någon redogörelse för fattigvården i den folkrika Hoby socken ej kunnat lemnas för åren 1856 och 1857 samt de 8 första månaderna af 1858, så att tabellen ej omfattar fattigpersonalen samt inkomster och utgifter för fattigvården inom denna socken under nämnde tid, äfvensom att inom åtskilliga socknar kostnaden icke kunnat uppgifvas för fattigvård, som blifvit af hemmansägarne in natura bestridd.

Af de år 1860 befintlige 22 *fattighusen* tillhörde 6 städerna och Ronneby köping samt 16 stycken 13 socknar å landet. 17 samhällen voro således i saknad af sådane. Städernas fattighus äro rymliga och i öfrigt ändamålsenliga. Enahanda är förhållandet inom några af landtsamhällena, men inom de öfriga äro fattigstugorna oansenliga och af mindre god beskaffenhet.

*Fattigvårdsbidragen* utgå i allmänhet efter de i gällande fattigvårdsstadga bestämda grunder, men inom några samhällen blifva desamma, på grund af öfverenskommelser, uttaxerade af särskilda nämnder, utan rättighet att föra klagan öfver beloppet af den påförda afgiften, derest ej densamma öfverstiger den högsta, som får påföras. Ersättningen af statsmedel har hufvudsakligen utgått till Carlskrona samhälle, som i ordinarie anslag åtnjutit 4,500 R:dr årligen och derjemte, på grund af särskilda ansökningar beviljats ersättning af 4,500 till 6,000 R:dr årligen för vården af vissa fattige, som tillhört kronans manskap, eller deras familjer.

Af *utgifterna* för fattigvården belöpa sig ej mindre än från och med 37,666 R:dr till och med 48,048 R:dr årligen på städerna och återstoden på öfrige samhällen.

Om fattigpersonalen i Hoby socken, år 1860 utgörande 245 personer, af hvilka 68 åtnjoto full försörjning, uteslutes ur beräkningen för periodens två sista år och 4 månader af 1858, utvisar tabellen, att under perioden antalet understödstagare ökats med 12 personer, men antalet af dem, som erhållit full försörjning, deremot minskats med 17. Inom städerna ensamt har förhållandet varit än fördelaktigare, enär dessas fattigpersonal, som 1856 utgjorde tillsammans 1,059, sedermera till år 1860 nedgått till 899 och således under perioden minskats med 160 personer. Fattigpersonalen å landsbygden har följaktligen ökats med ett ungefär lika stort antal, som det, hvarmed minskning i städerna inträffat. Tillökningen har ägt rum inom 13 samhällen, inom de öfriga deremot har fattigantalet nedgått eller varit ungefär lika första och sista åren under perioden. Ehuru någon vexling i fattigantalet inom länet i sin helhet icke inträffat har likväl sådan ägt rum inom ett och annat samhälle, hvartill orsakerna böra sökas dels i det mer eller mindre ändamålsenliga sätt, hvarpå fattigvården under olika år handhafs, dels i större dödlighet till följd af epidemier, dels i ökade eller minskade tillfällen till arbetsförtjenst och dels inom vissa socknar i olyckshändelser bland fiskarebefolkningen.

Sättet för fattigpersonalens försörjande är mycket olika inom olika samhällen, synnerligen hvad angår dem, som åtnjuta full försörjning. Medan inom åtskilliga samhällen försörjningen verkställs inom fattighus, vanligen när fattighjonen ej hafva egen bostad eller kunna erhålla vård af anhöriga, blifva fattighjonen inom andra samhällen utackorderade, inom andra åter, efter uppskattning af underhållets värde och med beräkning af den fattiges arbetsförmåga, fördelade på hemmansinnehafvarne, som genom fullgörande af denna underhållsskyldighet undgå att lemna motsvarande fattigvårdsbidrag i penningar eller varor. Barn, hvilkas vård ej kan anförtrors föräldrarne, utlemnas inom några få socknar till hemmansägarne, men inom öfriga samhäl-

lena utackorderas de till pålitliga fosterföräldrar, oftast för längre tid och under förbindelse för dem att väl vårda barnen och hålla dem till flitig skolgång. Öfver fullgörandet af dessa förbindelser hålla fattigvårdsstyrelserna i allmänhet noggrann tillsyn.

Likasom sättet för fattigförsörjningens bestridande är mycket olika, så är äfven allmänna tillståndet af fattigvården mycket skiljaktigt inom särskilda samhällen. I städerna, der svårigheterna att rätt ordna fattigvården äro vida mindre än å landet, handhafves fattigvården på ett utmärkt sätt, och i Carlskrona och Carlshamn äro försörjnings-inrättningarne förenade med arbetsanstalter, hvarigenom, till stort gagn både för samhällena och för de fattige sjelfva, de senare kunna sysselsättas med efter deras förmåga lämpadt arbete, och fattigvården göra sig till godo sådane personers arbetskraft, som genom lättja eller liknöjdhet förorsaka att deras familjer falla fattigvården till last. Äfven inom åtskilliga samhällen på landet är fattigvården väl ordnad och skött med urskiljning, nit och kraft; inom andra deremot återstår åtskilligt att önska, men det oakadt kan allmänna tillståndet af fattigvården inom länet, i följd af den ökade erfarenheten om densammas handhafvande, anses hafva blifvit mycket förbättrad i fråga om afhjelpandet af redan befintliga behof. Till följd häraf har tiggeriet äfven i det närmaste upphört och, när sådant eger rum, är det nog föranledt, mindre af verkligt behof, än af andra bevekelsegrunder.

Deremot tyckes i allmänhet föga uppmärksamhet hafva blifvit egnad åt frågan om förekommande af fattigdom, men för några samhällen har likväl denna angelägenhet icke varit främmande. Sålunda lemnas i Carlshamn vid anmälan tillfälle till arbetsförtjenst jemväl åt personer, som icke äro å stadens arbetsinrättning intagne, och genom enskildes försorg äro 2 större hus derstädes inköpta och inredda till bostäder åt arbetare mot billig hyra. I Nettraby och Christianopels socknar utlemnas och tillhandahållas af fattigvårdsstyrelsen lin, ull m. till förarbetning af personer, som sakna tillfälle till arbetsförtjenst hos enskilde. Inom flere socknar underlättas barnens skolgång medelst understöd från fattigvården. Härförutan torde de här ofvan omnämnda anstalter för uppväxande qvinliga släktets undervisande i handslöjder i viss mån kunna anses hänförlige till den preventiva fattigvården.

På sätt tabellen utvisar, har tungan af fattigvården för länet i sin helhet icke blifvit under perioden ökad, men är dock mycket känbar. Enligt hvad ofvan blifvit antydt, har förstnämnde förhållande sin orsak till en del i ett, i mån af ökad erfarenhet, i allmänhet förbättradt handhafvande af fattigvården, men kan derjemte tillskrifvas de i allmänhet goda tillfällen till arbete för hvar och en, som velat och kunnat arbeta, samt minskadt bruk af bränvin, större sparsamhet och ordentlighet hos den arbetande klassen. Carlskrona & Landskansliet och Landskontoret den 10 Maj 1862.

På Landshöfdinge-Embetets vägnar:

*O. Hammar.*

*H. Abelin.*

---

## Tab. N:o 1.

## FOLKMÄNGD.

| 1.                                       | 2.                                           | 3.       | 4.      | 5.                                                                    | 6.       | 7.      | 8.                             | 9.       | 10.    | 11.                  |
|------------------------------------------|----------------------------------------------|----------|---------|-----------------------------------------------------------------------|----------|---------|--------------------------------|----------|--------|----------------------|
| Å landsbygden.                           | Den 31 December enligt husförhållslängderna. |          |         | Enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motstående år. |          |         |                                |          |        | Utskrifningsmanskap. |
|                                          |                                              |          |         | Hela folkmängden af                                                   |          |         | Deraf frie från mantalspengar. |          |        |                      |
|                                          | Mankön.                                      | Qvinkön. | Summa.  | Mankön.                                                               | Qvinkön. | Summa.  | Mankön.                        | Qvinkön. | Summa. |                      |
| 1856 .....                               | 44,406                                       | 46,568   | 90,974  | 43,553                                                                | 46,121   | 89,674  | 22,563                         | 22,999   | 45,562 | 3,184                |
| 1857 .....                               | 44,772                                       | 46,921   | 91,693  | 44,143                                                                | 46,742   | 90,885  | 23,614                         | 23,971   | 47,585 | 3,494                |
| 1858 .....                               | 45,345                                       | 47,487   | 92,832  | 44,829                                                                | 47,307   | 92,136  | 23,949                         | 24,169   | 48,118 | 3,510                |
| 1859 .....                               | 45,884                                       | 48,010   | 93,894  | 44,730                                                                | 47,708   | 92,438  | 23,485                         | 24,225   | 47,710 | 3,495                |
| 1860 .....                               | 46,514                                       | 48,825   | 95,339  | 46,159                                                                | 48,797   | 94,956  | 23,790                         | 23,669   | 47,459 | 3,705                |
| I städerna.                              |                                              |          |         |                                                                       |          |         |                                |          |        |                      |
| Carlskrona 1856.....                     | 7,369                                        | 7,339    | 14,708  | 5,224                                                                 | 6,553    | 11,777  | 2,951                          | 2,401    | 5,352  | 296                  |
| 1857.....                                | 7,434                                        | 7,377    | 14,811  | 5,199                                                                 | 6,583    | 11,782  | 3,045                          | 2,593    | 5,638  | 262                  |
| 1858.....                                | 7,496                                        | 7,413    | 14,909  | 5,485                                                                 | 6,657    | 12,142  | 3,246                          | 2,619    | 5,865  | 260                  |
| 1859.....                                | 7,501                                        | 7,485    | 14,986  | 5,441                                                                 | 6,791    | 12,232  | 3,194                          | 2,670    | 5,864  | 259                  |
| 1860.....                                | 7,682                                        | 7,618    | 15,300  | 5,610                                                                 | 7,039    | 12,649  | 3,296                          | 2,808    | 6,104  | 284                  |
| Carlshamn 1856.....                      | 2,363                                        | 2,989    | 5,352   | 2,263                                                                 | 2,929    | 5,192   | 969                            | 1,258    | 2,227  | 196                  |
| 1857.....                                | 2,352                                        | 2,915    | 5,267   | 2,260                                                                 | 2,869    | 5,129   | 1,004                          | 1,245    | 2,249  | 223                  |
| 1858.....                                | 2,405                                        | 2,960    | 5,365   | 2,214                                                                 | 2,885    | 5,009   | 955                            | 1,204    | 2,159  | 214                  |
| 1859.....                                | 2,449                                        | 3,003    | 5,452   | 2,299                                                                 | 2,954    | 5,253   | 1,017                          | 1,242    | 2,259  | 222                  |
| 1860.....                                | 2,546                                        | 3,087    | 5,633   | 2,493                                                                 | 3,090    | 5,583   | 1,185                          | 1,380    | 2,565  | 298                  |
| Sölvesborg 1856.....                     | 700                                          | 826      | 1,526   | 702                                                                   | 831      | 1,533   | 326                            | 354      | 680    | 61                   |
| 1857.....                                | 713                                          | 817      | 1,530   | 691                                                                   | 872      | 1,563   | 314                            | 403      | 717    | 63                   |
| 1858.....                                | 724                                          | 817      | 1,541   | 737                                                                   | 814      | 1,551   | 330                            | 325      | 655    | 70                   |
| 1859.....                                | 728                                          | 825      | 1,553   | 734                                                                   | 810      | 1,547   | 324                            | 337      | 661    | 69                   |
| 1860.....                                | 759                                          | 844      | 1,603   | 743                                                                   | 822      | 1,565   | 332                            | 341      | 673    | 74                   |
| Summa för länets samtliga städer år 1860 | 10,987                                       | 11,549   | 22,536  | 8,846                                                                 | 10,951   | 19,797  | 4,813                          | 4,529    | 9,342  | 656                  |
| Summa i hela länet år 1860               | 57,501                                       | 60,374   | 117,875 | 55,005                                                                | 59,748   | 114,753 | 28,603                         | 28,198   | 56,801 | 4,361                |

## Tab. N:o 2.

## JORDBRUK.

| 1.                                                                                                                      | 2.     | 3.     | 4.     | 5.     | 6.        | 7.        | 8.       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|--------|--------|--------|-----------|-----------|----------|
| I medeltal för 1856—1860.                                                                                               | Hvete. | Råg.   | Korn.  | Hafre. | Blandsäd. | Trindsäd. | Potates. |
| Årliga utsädet per tunnland af..... kappar                                                                              | 24     | 30     | 36     | 48     | 36        | 32        | 5 tr     |
| Årliga behöfvet för länet till utsäde, tunnan beräknad för säden till 36, och pota-<br>tesen till 48 kappar..... tunnor | 1,050  | 15,870 | 12,460 | 7,450  | 880       | 250       | 57,100   |
| Tunnland åkerjord, använde till odling af..... »                                                                        | 1,575  | 18,444 | 12,460 | 5,587  | 880       | 280       | 11,420   |
| Skördebeloppet i korntal af utsädet år 1856.....                                                                        | 7:e    | 6:e    | 5:e    | 5:e    | 5:e       | 5:e       | 7:e      |
| 1857.....                                                                                                               | 8:e    | 7:e    | 7:e    | 6:e    | 6:e       | 8:e       | 9:e      |
| 1858.....                                                                                                               | 6:e    | 5:e    | 5:e    | 5:e    | 5:e       | 3:e       | 6:e      |
| 1859.....                                                                                                               | 6:e    | 6:e    | 4:e    | 4:e    | 4:e       | 4:e       | 6:e      |
| 1860.....                                                                                                               | 8:e    | 6:e    | 3:e    | 6:e    | 6:e       | 6:e       | 6:e      |
| Årliga förbrukningen på person i medeltal .....                                                                         | 2½ kpr | 1 t:a  | 24 kpr | —      | —         | —         | 2½ t:a   |

## Tab. N:o 3.

## BOSKAPSSKÖTSEL.

| 1.                                | 2.      | 3.      | 4.    | 5.     | 6.      | 7.     | 8.      | 9.     |
|-----------------------------------|---------|---------|-------|--------|---------|--------|---------|--------|
|                                   | Hästar. | Tjurar. | Oxar. | Kor.   | Ungnöt. | Får.   | Getter. | Svin.  |
| Antal 1860—1861 vinterfödde ..... | 6,420   | 9,340   |       | 18,250 | 10,612  | 31,160 |         | 12,510 |

Till Tab. N:o 4 SKOGSHUSHÅLLNING har Konungens Befallningshafvande i anseende till saknad af Jägeribetjening ej varit i tillfälle att lemna några numeriska uppgifter.

## Tab. N:o 5.

## DÖDADE ROFDJUR.

| 1.         | 3.      | 6.      | 7.                        | 8.      | 10.    | 11.                            | 12.     | 13.                                             |
|------------|---------|---------|---------------------------|---------|--------|--------------------------------|---------|-------------------------------------------------|
| År.        | Vargar. | Räfvar. | Mårdar<br>och<br>Hillrar. | Uttrar. | Örnar. | Hökar,<br>Ugglor<br>och Ufvar. | Falkar. | Belopp af<br>utbetald<br>belöning.<br>R:dr Rmt. |
| 1856 ..... | —       | 194     | 7                         | 1       | 16     | 55                             | 12      | 100                                             |
| 1857 ..... | 2       | 215     | 4                         | 2       | 14     | 18                             | 4       | 150                                             |
| 1858 ..... | 1       | 291     | 7                         | 6       | 19     | 74                             | 7       | 300                                             |
| 1859 ..... | —       | 360     | 2                         | 9       | 23     | 81                             | 7       | 400                                             |
| 1860 ..... | —       | 484     | 3                         | 3       | 15     | 134                            | 10      | 400                                             |
| Summa      | 3       | 1,544   | 23                        | 21      | 87     | 362                            | 40      | 1,350                                           |

Till Tab. N:o 6 AF ROFDJUR DÖDADE HUSDJUR har Konungens Befallningshafvande ej varit i tillfälle att lemna någon upplysning.



Tab. N:o 8.

## ALLMÄNNA VÄGAR, GÄSTGIFVERIER och SKJUTSNING, 1856--1860.

| 1.                                 | 2.                                          | 3.                                                           | 4.                                                | 5.                                                | 6.                      | 7.                            | 8.                   | 9.                            | 10.                               | 11.                         | 12.                             | 13.                                                |
|------------------------------------|---------------------------------------------|--------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------|---------------------------------------------------|-------------------------|-------------------------------|----------------------|-------------------------------|-----------------------------------|-----------------------------|---------------------------------|----------------------------------------------------|
| Särskilda slag af vägar.           | Längd i mil                                 |                                                              |                                                   |                                                   | Kostnader för           |                               |                      |                               | Gästgiveriernas antal<br>år 1860. | Antal hästar, utgångne till |                                 |                                                    |
|                                    | af hvarje<br>slag af<br>motstående<br>vägar | af indelade<br>med skjuts-<br>stationer<br>försedde<br>vägar | af fullända-<br>de och af-<br>synade nya<br>vägar | af omlagde<br>och betyd-<br>ligt för-<br>bättrade | fulländade nya<br>vägar |                               | förbättrade<br>vägar |                               |                                   | År.                         | Kungs- och<br>krono-<br>skjuts. | Gästgif-<br>veri-, håll-<br>och reserv-<br>skjuts. |
|                                    |                                             |                                                              |                                                   |                                                   | af stats-<br>medel.     | af kom-<br>munernes<br>medel. | af stats-<br>medel.  | af kom-<br>munernes<br>medel. |                                   |                             |                                 |                                                    |
|                                    |                                             |                                                              |                                                   |                                                   |                         |                               |                      |                               |                                   |                             |                                 |                                                    |
| vid periodens slut.                | under perioden.                             |                                                              |                                                   |                                                   |                         |                               |                      |                               |                                   |                             |                                 |                                                    |
| Allmänna landsvägar .....          | 22 $\frac{3}{4}$                            | 22 $\frac{3}{4}$                                             | —                                                 | 1 $\frac{1}{2}$                                   | —                       | —                             | 20,200               | 5,492                         | 16                                | 1856                        | 1,895                           | 33,110                                             |
| Häradsvägar .....                  | 4 $\frac{9}{16}$                            | 1 $\frac{9}{16}$                                             | —                                                 | —                                                 | —                       | —                             | —                    | —                             | 2                                 | 1857                        | 1,489                           | 30,569                                             |
| Socknevägar .....                  | 65 $\frac{3}{16}$                           | 1 $\frac{3}{4}$                                              | —                                                 | —                                                 | —                       | —                             | —                    | —                             | 1                                 | 1858                        | 1,130                           | 15,739                                             |
| I städer .....                     | —                                           | —                                                            | —                                                 | —                                                 | —                       | —                             | —                    | —                             | 3                                 | 1859                        | 1,380                           | 16,100                                             |
| Med införd skjutsentreprenad ..... | —                                           | —                                                            | —                                                 | —                                                 | —                       | —                             | —                    | —                             | 4                                 | 1860                        | 1,100                           | 14,759                                             |
| Summa                              | 92 $\frac{3}{4}$                            | 26 $\frac{1}{16}$                                            | —                                                 | 1 $\frac{1}{2}$                                   | —                       | —                             | 20,200               | 5,492                         | 26                                | —                           | —                               | —                                                  |

Tab. N:o 9.

## SJÖFART och HANDEL, ÅR 1860.

|                    | 1.                         | 2.        | 3.               | 4.       | 5.                    | 6.        | 7.               | 8.       | 9.                  | 10.                 | 11.                                             | 12.                                        | 13.                                      | 14.                                     | 15.                            | 16.                              | 17.        | 18.       | 19.        | 20.       | 21.        | 22.       | 23.        | 24.       |
|--------------------|----------------------------|-----------|------------------|----------|-----------------------|-----------|------------------|----------|---------------------|---------------------|-------------------------------------------------|--------------------------------------------|------------------------------------------|-----------------------------------------|--------------------------------|----------------------------------|------------|-----------|------------|-----------|------------|-----------|------------|-----------|
|                    | S j ö f a r t.             |           |                  |          |                       |           |                  |          | H a n d e l.        |                     |                                                 |                                            |                                          |                                         |                                |                                  |            |           |            |           |            |           |            |           |
|                    | Fartyg och båtar begagnade |           |                  |          |                       |           |                  |          | Gross-<br>Handlare. | Minut-<br>Handlare. | H a n d l a n d e:                              |                                            |                                          |                                         |                                |                                  |            |           |            |           |            |           |            |           |
|                    | till inrikes sjöfart.      |           |                  |          | till utrikes sjöfart. |           |                  |          |                     |                     | idkande<br>både gross-<br>och minut-<br>handel. | enl. § 3<br>mom. 1 af<br>Handels-<br>Ordn. | qvinnor<br>enl. § 4<br>Handels-<br>Ordn. | med in-<br>och ut-<br>ländska<br>varor. | med landt-<br>manna-<br>varor. | med egna<br>tillverk-<br>ningar. |            |           |            |           |            |           |            |           |
|                    | Antal.                     | Lastetal. | Besätt-<br>ning. |          | Antal.                | Lastetal. | Besätt-<br>ning. |          |                     |                     |                                                 |                                            |                                          |                                         |                                |                                  |            |           |            |           |            |           |            |           |
|                    |                            |           | Skeppare.        | Sjöfolk. |                       |           | Skeppare.        | Sjöfolk. | Husbönder.          | Bejening.           | Husbönder.                                      | Bejening.                                  | Husbönder.                               | Bejening.                               | Husbönder.                     | Bejening.                        | Husbönder. | Bejening. | Husbönder. | Bejening. | Husbönder. | Bejening. | Husbönder. | Bejening. |
| Landsbygden .....  | 16                         | 487       | 16               | 57       | 1                     | 42        | 1                | 5        | —                   | —                   | —                                               | —                                          | —                                        | —                                       | —                              | —                                | —          | 10        | —          | 14        | 1          | 3         | —          | —         |
| Köpingar .....     | 13                         | 168       | 13               | 26       | 5                     | 172       | 5                | 23       | —                   | —                   | —                                               | —                                          | —                                        | —                                       | —                              | 2                                | —          | 15        | 13         | —         | —          | —         | —          | —         |
| Stapelstäder ..... | 20                         | 406       | 20               | 57       | 41                    | 3,426     | 41               | 356      | —                   | —                   | —                                               | —                                          | 177                                      | 97                                      | 14                             | 5                                | 84         | 4         | —          | —         | —          | —         | —          | —         |
| Summa              | 49                         | 1,061     | 49               | 140      | 47                    | 3,640     | 47               | 384      | —                   | —                   | —                                               | —                                          | 177                                      | 97                                      | 14                             | 5                                | 86         | 4         | 25         | 13        | 14         | 1         | 3          | —         |

Tab. N:o 10.

## HEMMAN OCH JORDLÄGENHETER Å LANDET, TOMTER OCH JORDAR I STÄDERNA M. M. ÅR 1860.

Tab. N:o 10.

Blekinge Län.

| 1.                                                                                                                  | 2.                  | 3.                  | 4.                | 5.                               | 6.                             | 7.         | 8. | 1.                                                                  | 2.                 | 3.    | 4.                  | 5.                   | 6.                      | 7.                  | 8.                    | 9.                                          | 10.                 | 11.       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|---------------------|-------------------|----------------------------------|--------------------------------|------------|----|---------------------------------------------------------------------|--------------------|-------|---------------------|----------------------|-------------------------|---------------------|-----------------------|---------------------------------------------|---------------------|-----------|
| Å l a n d s b y g d e n.                                                                                            |                     |                     |                   |                                  |                                |            |    | I s t ä d e r n a.                                                  |                    |       |                     |                      |                         |                     |                       |                                             |                     |           |
| Hemman och lägenheter af alla slag vid periodens slut med specificerad hemmansnatur, enligt nya jordeboksordningen. | Hemman.             |                     | Antal<br>jordorp. | andra lägenheter.<br>backstugor. | Uppskattningsvärde sista året. |            |    | Tomter, jord och lägenheter af alla slag, sista året i hvarje stad. | Tomter.            |       | Jordar.             |                      |                         |                     |                       | Uppskattningsvärde sista året<br>R.dr R.mt. |                     |           |
|                                                                                                                     | Mantl.              |                     |                   |                                  |                                |            |    |                                                                     | Antal<br>bebyggde. | Åker. | Äng.                | Skog och beten m. m. | Summa<br>tunnland jord. | Hemmantl.           | Af<br>hus och tomter. | Af<br>jordar.                               | Summa<br>R.dr R.mt. |           |
|                                                                                                                     | Oformad-lad.        | Formad-lad.         |                   |                                  |                                |            |    |                                                                     |                    |       |                     |                      |                         |                     |                       |                                             |                     | Tunnland. |
| <b>Kronoegendomar.</b>                                                                                              |                     |                     |                   |                                  |                                |            |    | <b>Carlskrona.</b>                                                  |                    |       |                     |                      |                         |                     |                       |                                             |                     |           |
| <i>Under allmän disposition.</i>                                                                                    |                     |                     |                   |                                  |                                |            |    | Tomter .....                                                        | 1,150              | 40    | —                   | —                    | —                       | —                   | —                     | 3,066,810                                   | —                   | 3,110,310 |
| Hemman.....                                                                                                         | 2 $\frac{1}{2}$     | 2 $\frac{1}{2}$     | 3                 | —                                | —                              | 26,250     |    | 12 farmar och lägenheter                                            |                    |       |                     |                      |                         |                     |                       |                                             |                     |           |
| Boställen .....                                                                                                     | 20 $\frac{1}{2}$    | 20 $\frac{1}{2}$    | 30                | —                                | —                              | 239,710    |    | jemte stadens såsom sam-                                            |                    |       |                     |                      |                         |                     |                       |                                             |                     |           |
| Jordlägenheter, sjelfständiga efter jordeboken .....                                                                | —                   | —                   | —                 | 46                               | —                              | 32,151     |    | fällighet begagnade jord                                            | —                  | —     | 85 $\frac{1}{2}$    | 90 $\frac{3}{4}$     | 872 $\frac{1}{4}$       | 1,047 $\frac{1}{2}$ | 5 $\frac{1}{2}$       | —                                           | 43,500              |           |
| Fisken.....                                                                                                         | —                   | —                   | —                 | —                                | 2                              | 15,900     |    | <b>Carlshamn.</b>                                                   |                    |       |                     |                      |                         |                     |                       |                                             |                     |           |
| Qvarnar .....                                                                                                       | —                   | —                   | —                 | —                                | 1                              | 24,000     |    | Tomter.....                                                         | 489                | 42    | —                   | —                    | —                       | —                   | —                     | 1,465,740                                   | —                   | 1,562,019 |
| Torplägenheter (deraf endast 7 upptagne i värde).....                                                               | —                   | —                   | —                 | 40                               | —                              | 4,900      |    | 41 Jordar och lägenheter.                                           | —                  | —     | 491 $\frac{1}{2}$   | —                    | 1,559 $\frac{1}{2}$     | 2,051               | 5 $\frac{1}{2}$       | —                                           | 96,279              |           |
| <i>Under enskild disposition.</i>                                                                                   |                     |                     |                   |                                  |                                |            |    | <b>Sölvesborg.</b>                                                  |                    |       |                     |                      |                         |                     |                       |                                             |                     |           |
| Hemman.....                                                                                                         | 4 $\frac{1}{2}$     | 4 $\frac{1}{2}$     | 25                | —                                | —                              | 49,444     |    | Tomter .....                                                        | 133                | 18    | —                   | —                    | —                       | —                   | —                     | 694,834                                     | —                   |           |
| Jordlägenheter, sjelfständiga efter jordeboken.....                                                                 | —                   | —                   | —                 | 237                              | —                              | 234,836    |    | 66 Jordar och bebyggda lägenheter.....                              | —                  | —     | 564                 | 25 $\frac{1}{2}$     | 996                     | 1,585 $\frac{1}{2}$ | 3 $\frac{1}{2}$       | —                                           | 131,942             |           |
| Qvarnar, Mjöl- och Säg.....                                                                                         | —                   | —                   | —                 | —                                | 32                             | 43,312     |    |                                                                     |                    |       |                     |                      |                         |                     |                       |                                             |                     |           |
| Fisken.....                                                                                                         | —                   | —                   | —                 | —                                | 57                             | 17,616     |    |                                                                     |                    |       |                     |                      |                         |                     |                       |                                             |                     |           |
| Backstugor.....                                                                                                     | —                   | —                   | —                 | —                                | 12                             | 1,260      |    |                                                                     |                    |       |                     |                      |                         |                     |                       |                                             |                     |           |
| Torplägenheter (deraf endast 12 upptagne i värde).....                                                              | —                   | —                   | —                 | 18                               | —                              | 8,687      |    |                                                                     |                    |       |                     |                      |                         |                     |                       |                                             |                     |           |
| <b>Skatteegendomar.</b>                                                                                             |                     |                     |                   |                                  |                                |            |    |                                                                     |                    |       |                     |                      |                         |                     |                       |                                             |                     |           |
| Säterier.....                                                                                                       | 3 $\frac{1}{2}$     | 3 $\frac{1}{2}$     | 2                 | 73                               | —                              | 51,450     |    |                                                                     |                    |       |                     |                      |                         |                     |                       |                                             |                     |           |
| Hemman.....                                                                                                         | 965 $\frac{1}{2}$   | 939 $\frac{1}{2}$   | 5,658             | —                                | —                              | 10,606,584 |    |                                                                     |                    |       |                     |                      |                         |                     |                       |                                             |                     |           |
| Jordlägenheter, sjelfständiga efter jordeboken.....                                                                 | —                   | —                   | —                 | 87                               | —                              | 58,042     |    |                                                                     |                    |       |                     |                      |                         |                     |                       |                                             |                     |           |
| Qvarnar, Mjöl- och Säg.....                                                                                         | —                   | —                   | —                 | —                                | 207                            | 335,337    |    |                                                                     |                    |       |                     |                      |                         |                     |                       |                                             |                     |           |
| Fisken.....                                                                                                         | —                   | —                   | —                 | —                                | 9                              | 1,720      |    |                                                                     |                    |       |                     |                      |                         |                     |                       |                                             |                     |           |
| Torplägenheter (oberäknadt de i förra berättelsen upptagne 1,467 båtmansstorp).....                                 | —                   | —                   | —                 | 4,512                            | —                              | 1,121,484  |    |                                                                     |                    |       |                     |                      |                         |                     |                       |                                             |                     |           |
| Backstugor.....                                                                                                     | —                   | —                   | —                 | —                                | 77                             | 7,781      |    |                                                                     |                    |       |                     |                      |                         |                     |                       |                                             |                     |           |
| <b>Frälseegendomar.</b>                                                                                             |                     |                     |                   |                                  |                                |            |    |                                                                     |                    |       |                     |                      |                         |                     |                       |                                             |                     |           |
| Säterier.....                                                                                                       | 15 $\frac{1}{2}$    | 15 $\frac{1}{2}$    | 19                | —                                | —                              | 120,040    |    |                                                                     |                    |       |                     |                      |                         |                     |                       |                                             |                     |           |
| Torplägenheter .....                                                                                                | —                   | —                   | —                 | 12                               | —                              | —          |    |                                                                     |                    |       |                     |                      |                         |                     |                       |                                             |                     |           |
| Insocknehemman .....                                                                                                | 8                   | 8                   | 81                | —                                | —                              | 80,990     |    |                                                                     |                    |       |                     |                      |                         |                     |                       |                                             |                     |           |
| Torplägenheter .....                                                                                                | —                   | —                   | —                 | 17                               | —                              | —          |    |                                                                     |                    |       |                     |                      |                         |                     |                       |                                             |                     |           |
| Utsocknehemman .....                                                                                                | 97 $\frac{1}{2}$    | 89 $\frac{1}{2}$    | 296               | —                                | —                              | 1,094,711  |    |                                                                     |                    |       |                     |                      |                         |                     |                       |                                             |                     |           |
| Jordlägenheter, sjelfständiga efter jordeboken .....                                                                | —                   | —                   | —                 | 16                               | —                              | 7,804      |    |                                                                     |                    |       |                     |                      |                         |                     |                       |                                             |                     |           |
| Qvarnar, Mjöl- och Säg.....                                                                                         | —                   | —                   | —                 | —                                | 4                              | 11,250     |    |                                                                     |                    |       |                     |                      |                         |                     |                       |                                             |                     |           |
| Torplägenheter .....                                                                                                | —                   | —                   | —                 | 188                              | —                              | 1,105      |    |                                                                     |                    |       |                     |                      |                         |                     |                       |                                             |                     |           |
| Summa                                                                                                               | 1,117 $\frac{1}{2}$ | 1,083 $\frac{1}{2}$ | 6,114             | 5,248                            | 89,312                         | 14,196,364 |    | Summa                                                               | 1,772              | 100   | 1,140 $\frac{1}{2}$ | 115 $\frac{3}{4}$    | 3,427 $\frac{1}{2}$     | 4,684 $\frac{1}{2}$ | 14 $\frac{1}{2}$      | 5,227,384                                   | 271,721             | 5,499,105 |



Tab. N:o 11.

## LAGA SKIFTEN ÅREN 1856—1860.

| 1.              | 2.                    | 3.                   | 4.               | 5.              | 6.              | 7.    | 8.           | 9.              | 10.                                                      | 11.                                 |
|-----------------|-----------------------|----------------------|------------------|-----------------|-----------------|-------|--------------|-----------------|----------------------------------------------------------|-------------------------------------|
| År.             | Sökta skiftens antal. | Fastställda skiften. |                  |                 |                 |       |              |                 | Arfvoden till landtmätare och gode män för laga skiften. | Hela beräknade utgiftsersättningen. |
|                 |                       | Antal.               | Skiftade mantal. |                 | Skiftade egor.  |       |              | Afrösningsjord. |                                                          |                                     |
|                 |                       |                      | Oförmedlade.     | Förmedlade.     | Inrösningsjord. |       |              |                 |                                                          |                                     |
|                 |                       |                      |                  |                 | Åker.           | Äng.  | Odlingsmark. |                 |                                                          |                                     |
| 1856 .....      | 18                    | 16                   | 5 $\frac{7}{8}$  | —               | 296             | 1,003 | 4            | 4,609           | 4,597                                                    | 3,573                               |
| 1857 .....      | 24                    | 22                   | 15 $\frac{1}{4}$ | $\frac{1}{2}$   | 1,007           | 1,024 | —            | 4,972           | 8,911                                                    | 5,119                               |
| 1858 .....      | 15                    | 20                   | 5 $\frac{1}{2}$  | $\frac{1}{2}$   | 436             | 775   | 18           | 3,195           | 8,915                                                    | 5,037                               |
| 1859 .....      | 22                    | 20                   | 5 $\frac{1}{2}$  | $\frac{1}{2}$   | 467             | 1,175 | —            | 3,741           | 10,114                                                   | 4,207                               |
| 1860 .....      | 22                    | 18                   | 4 $\frac{1}{8}$  | —               | 278             | 383   | —            | 1,518           | 4,048                                                    | 1,055                               |
| Summa 1856—1860 | 101                   | 96                   | 35 $\frac{1}{4}$ | 1 $\frac{1}{2}$ | 2,484           | 4,360 | 22           | 18,035          | 36,535                                                   | 18,991                              |

Tab. N:o 12.

## SPARBANKER.

| 1.                                                 | 2.              | 3.                              | 4.                                                | 5.                       | 6.      | 7.      | 8.      | 9.      | 10.                       | 11.     | 12.     | 13.     | 14.     |
|----------------------------------------------------|-----------------|---------------------------------|---------------------------------------------------|--------------------------|---------|---------|---------|---------|---------------------------|---------|---------|---------|---------|
| Sparbankens benämning och stiftelseår.             | Antal delägare. | Hela kapitaltillgången Rdr Rmt. | Överskott eller besparing öfver delägarnes andel. | A f d e l e g a r n e    |         |         |         |         |                           |         |         |         |         |
|                                                    |                 |                                 |                                                   | insatt belopp i Rdr Rmt. |         |         |         |         | uttaget belopp i Rdr Rmt. |         |         |         |         |
|                                                    |                 |                                 |                                                   | 1856.                    | 1857.   | 1858.   | 1859.   | 1860.   | 1856.                     | 1857.   | 1858.   | 1859.   | 1860.   |
| Blekinge läns, stiftad år 1827                     | 3,429           | 384,346                         | 25,133                                            | 76,605                   | 69,931  | 74,233  | 85,482  | 79,446  | 85,057                    | 92,115  | 74,962  | 70,808  | 84,092  |
| Carlshamns stads, stiftad år 1829.....             | 2,394           | 418,907                         | 29,943                                            | 109,035                  | 112,337 | 100,040 | 126,572 | 111,682 | 70,728                    | 84,579  | 128,632 | 94,980  | 105,874 |
| Sölvesborgs stads, stiftad år 1838.....            | 1,330           | 338,490                         | 34,330                                            |                          |         | 51,419  | 66,906  | 85,507  |                           |         | 131,530 | 77,360  | 101,934 |
| Ronneby köpings, stiftad år 1839.....              | 696             | 119,902                         | 8,970                                             | 93,570                   | 47,977  | 26,010  | 40,919  | 35,165  | 63,402                    | 57,004  | 61,106  | 45,992  | 38,728  |
| Jemshögs och Nåsums socknars, stiftad år 1839..... | 829             | 242,932                         | 13,735                                            | 55,019                   | 105,634 | 32,200  | 91,834  | 74,836  | 42,155                    | 46,542  | 79,936  | 47,786  | 66,629  |
| Summa                                              | 8,678           | 1,504,577                       | 112,111                                           | 334,229                  | 335,879 | 283,902 | 411,713 | 386,636 | 261,342                   | 250,240 | 476,166 | 336,926 | 397,257 |

## F A T T I G V Å R D E N.

| 1.        | 2.                           | 3.                                               | 4.               | 5.                                               | 6.  | 7.             | 8.  | 9.                                  | 10. | 11.    | 12. | 13.                                                              | 14. | 15.   | 16.           | 17.                                  | 18.                           | 19.                                  | 20.                       | 21.                            | 22.           | 23.           |                                                  |    |
|-----------|------------------------------|--------------------------------------------------|------------------|--------------------------------------------------|-----|----------------|-----|-------------------------------------|-----|--------|-----|------------------------------------------------------------------|-----|-------|---------------|--------------------------------------|-------------------------------|--------------------------------------|---------------------------|--------------------------------|---------------|---------------|--------------------------------------------------|----|
| År.       | Fattigvården                 |                                                  | Antal fattighus. | Antal fattighjon, som erhållit full försörjning. |     |                |     |                                     |     |        |     | Antal af fattigvården understödde, som ej fått full försörjning. |     |       | Fattigvårdens |                                      |                               |                                      |                           |                                |               |               |                                                  |    |
|           | Gemensam för hela samhället. | delad på nedanstående antal rotar eller kretsar. |                  | Äldre personer vårdade                           |     |                |     | Barn, vårdade i och utom fattighus. |     | Summa. |     | Summa af båda könen.                                             | M.  | Q.    | S.a.          | Inkomster.                           |                               |                                      |                           |                                |               |               | samtliga utgifter i och för fattigförsörjningen. |    |
|           |                              |                                                  |                  | i fattighus.                                     |     | på annat sätt. |     | M.                                  | Q.  | M.     | Q.  |                                                                  |     |       |               | Afkastning af egendom, kollekt m. m. | Personliga fattigvårdsbidrag. | Värdet af tillskott efter hemmental. | Ersättning af statsmedel. | af annat fattigvårds-samhälle. | Summa.        |               |                                                  |    |
|           |                              |                                                  |                  | M.                                               | Q.  | M.             | Q.  |                                     |     |        |     |                                                                  |     |       |               |                                      |                               |                                      |                           |                                |               |               |                                                  |    |
|           |                              |                                                  |                  |                                                  |     |                |     |                                     |     |        |     |                                                                  |     |       |               |                                      |                               |                                      |                           |                                |               | M.            |                                                  | Q. |
| 1856..... | 20                           | 83                                               | 23               | 117                                              | 207 | 150            | 223 | 561                                 | 470 | 828    | 900 | 1,728                                                            | 903 | 1,773 | 2,676         | R.dr. 30,772                         | R.dr. 30,960                  | R.dr. 50,060                         | R.dr. 9,783               | R.dr. 2,544                    | R.dr. 124,119 | R.dr. 118,159 |                                                  |    |
| 1857..... | 19                           | 92                                               | 24               | 101                                              | 200 | 162            | 232 | 530                                 | 487 | 793    | 919 | 1,712                                                            | 881 | 1,767 | 2,648         | 27,684                               | 27,103                        | 54,334                               | 10,978                    | 1,241                          | 121,340       | 121,170       |                                                  |    |
| 1858..... | 20                           | 92                                               | 25               | 109                                              | 188 | 149            | 259 | 529                                 | 507 | 787    | 954 | 1,741                                                            | 900 | 1,750 | 2,650         | 30,617                               | 30,835                        | 51,466                               | 10,318                    | 513                            | 123,749       | 114,586       |                                                  |    |
| 1859..... | 20                           | 97                                               | 26               | 117                                              | 182 | 163            | 242 | 538                                 | 514 | 818    | 938 | 1,756                                                            | 913 | 1,844 | 2,757         | 37,547                               | 25,850                        | 47,975                               | 9,568                     | 955                            | 121,895       | 111,635       |                                                  |    |
| 1860..... | 20                           | 97                                               | 22               | 122                                              | 181 | 186            | 291 | 477                                 | 479 | 785    | 951 | 1,736                                                            | 940 | 1,925 | 2,865         | 36,071                               | 27,591                        | 49,189                               | 9,058                     | 2,228                          | 124,137       | 113,271       |                                                  |    |

STOCKHOLM, 1862.

P. A. NORSTEDT & SÖNER,  
KONGL. BOKTRYCKARE.